

ANTANAS SMETONA – TAUTINĖS LIETUVOS KŪRĖJAS

Karolis Milkovaitis

(Kalba pasakyta per Antano Smetonos sukaktuvinį minėjimą Los Angeles, 1995.II.12 d.)

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Na, sakykime, kad A. Smetonos valdymo forma nebuvo perdėm demokratiška. Bet ji taip pat toli gražu nebuvo autokratinė: buvo ministrų taryba, vėliau, atstaičius viduje tvarką, buvo ir seimas. Smetonos Lietuvoje visi gyventojai, kokių etninių ar tautybių skirtumų bebūtų, naudojo visomis pilietinėmis laisvėmis. Be žemesnių mokyklų, Lietuvoje buvo žydų, vokiečių, lenkų, rusų gimnazijos. Kiekviena tautinė mažuma turėjo savo spaudą, net dienraščius: žydai leido plačiai žinomą dienraštį "Idiš Štime", vokiečiai leido savaitraštį ir Klaipėdoje dienraštį "Memeler Dampfboot", lenkai leido dienraštį "Dzien Kovenski" ir t.t. Buvo visų tautybių maldos namai. Žydai Kaune turėjo net savo ligoninę. Svarbesni verslai ir didelė dalis pramonės buvo žydų rankose. Kariuomenėje buvo svarbesnių tikybų karo kapelionai. Žemės reformos įstatymas, kaip kam, ypač lenkams dvarininkams nepatiko, buvo palietęs visus didžiuosius žemvaldžius vienodai: tiek lenkus, tiek lietuvius. Jokių įstatymų, nukreiptų prieš svetimas tautines mažumas, Lietuva, Antanui Smetonai valdant, neleidė. Lietuvoje nebuvo jokio antisemitizmo. Viena proga jis net pareiškė: "Persekioti kitataučius būtų ne tik negarbinga, bet ir neišmintinga. Savųjų kultūros kėlimu, savųjų tautinės sąmonės gaivinimu galima pasiekti daugiau, negu kitų žeminimu ir spaudimu." Kita proga jis pareiškė: "Kai kas sako, kad Lietuvoje nėra laisvės... Bet tikrinybėje pas mus laisvės yra daugiau karo stoviui esant, negu kitur, kur jo nėra. Gal ir per daug. Bet ar išmintinga būtų duoti laisvės visokiems gاندams ir šmeižtams, kad jie ardytų gyvenimo tvarką? Laisvę juk reikia mokėti naudotis, reikia žinoti jos ribą." Taigi, čia prezidentas pats prisipažįsta, kad jis netoleruoja nedrausmės, ką patyrė komunistai ir visoki politiniai bei kriminaliniai nusikaltėliai. Bet juk jeigu arklys nesuvaldomas, jį reikia pažaboti. 1938 m. lapkričio 1 d. karo šovis Lietuvoje buvo panaikintas.

Čia reikia atkreipti dėmesį, kad Latvijoje ir Estijoje

je buvo tokio pat pobūdžio, ar dar net griežtesnė valstybinė santvarka.

Manau, kad iš to kas pasakyta, visiems turi būti aišku, jog Antanas Smetona buvo teisingas valdovas. Taip pat nustatėme, kad jis, savo šviesaus įžvalgumo dėka, įvedė tautai ir valstybei ne tik naudingą, bet ir reikalingą, būtiną valdymo santvarką.

Štai Antano Smetonos būdo dar vienas bruožas, parodantis, kad jis visuomet vadovavosi tiesa ir kad jis buvo taupus valdovas. Būdamas valstybės galva, jis, pavyzdžiui, galėjo pasistatyti ir įsirengti ištaigingus rūmus – reprezentacinę prezidentūrą, nes esamosios pastatas buvo statytas caro valdžios izdinei ir valstybės prezidentūrai buvo per kuklus. Daugelis Lietuvos dvarininkų turėjo žymiai didesnes ir puošnesnes rezidencijas. Jei būtų buvęs išlaidesnis ir nesivadovavęs teisingumu, Antanas Smetona visa tai galėjo lengvai turėti. Bet jam tautos ir valstybės reikalai buvo svarbesni už asmeninius.

Kodėl Antanas Smetona nesivaikė prabangos jis pats netiesioginiai atsako. 1936 metais, atidarydamas seimą, jis pasakė: "Pajįstant Lietuvą, jaučiant jos gyvenimo pulsą, kartais reikia susidurti su sunkiais išsprendžiamomis problemomis: reikia ieškoti būtinoms išlaidoms sunkiai surandamų pajamų. Kaip augas žmogus reikalauja daug maisto, taip jauna valstybė, atsikėlus iš karo griuvėsių, bręsdama ir plėtodamasi, privalo kur nors rasti daug lėšų. Iš kur jas paimti? Taupome. Taupumas juk nėra šykštumas. Svarstant biudžetą, reikia pirmos eilės reikalus skirti nuo antraeilės..."

Antanas Smetona buvo toliaregis politikas.

1938 metais jo perrinkimo proga, jis į jo sveikintojus prezidentūros sodelyje štai kaip prabilo: "Paskutinių kelerių metų įvykiai rodo, jog pairetų tautų santykiai visur darosi painesni ir opesni... Padrikusių karo ugnies dūmų kvapas visur užuodžiamas. Kas yra atsitikę vidurinėje Europoje, tai nerimo aidu atsimuša į visus šonus... Susidarą išpūdis, jog visur juda gyvenimas iš pamatų... Po didžiojo karo sudarytos tarptautinės sutartys visai nu-

Vėjo malūnas – senosios architektūros paminklas.

J. Polio nuotr.

stoją galios. Naujos sutartys, dabar sudaromos, visiško saugumo nelaiduoja. Mažieji kraštai, rūpindamiesi išlikti nepriklausomi, turi būti labai atsargūs..." Jis taip kalbėjo dvejetą metų prieš sovietų įsiveržimą į Lietuvą, trejetą metų prieš vokiečių – sovietų karo pradžią.

Tais pat metais, kalbėdamas išleidžiamajai kariūnų aspirantų laidai, jis, tarp kitko, pareiškė: "Grazi, giedri išleistuvių diena pasitaikė jauniems atsargos karininkams. Bet taikos dangus labai apsiniaukęs. Toliau nuo mūsų krašto girdėti nerimo griaustinis ir jo žaibai švaisios tautų sielose. Rimta valandą jie neaplenkia ir mūsų. Kas žino, kas gali atsitikti?"

Bet juk Lietuva buvo neutrali, ji niekam negrasino, nesikišo į kitų valstybių reikalus, ir atvirai į ją dar niekas jokių pretenzijų nereikšė. Tai kodėl jis jau tada taip nuogąstavo ir, tikrumoje, pranašiskai kalbėjo? Todėl, kad jis pramatė artėjantį pavojų ir kartu galimą pragaistį Lietuvos valstybei.

Kitas jo toliaregiškumo pavyzdys, kurio tada daug kas nesuprato ir jį pasmerkė, buvo jo paskutinė minutė pasitraukimas iš Lietuvos. Šiandien panagrinėkime faktus, kas būtų atsitikę, jei Antanas Smetona nebūtų pasitraukęs į užsienį.

(Nukelta į 5 psl.)

PENKERI NEPRIKLAUSOMO GYVENIMO METAI

Valdas Adamkus

(Kalba iškilmingame Kovo 11-osios minėjime
Chicagoje 1995 m. kovo 12 d.)

Nepriklausomybė ir laisvė! Kiek daug šie žodžiai pasako, kiek daug jie apima – kokios didelės galimybės juose slypi žmogui ir tautai save išreikšti per kūrybinį procesą, kaip vieną iš laisvo gyvenimo išraiškų. Tačiau tas kūrybingumas yra sąlygojamas aplinkos, kurią galima aiškiai nusakyti: – tai yra asmeninė laisvė ir saugumas nevaržomai mąstyti, kurti savitą gyvenimą sau ir ateinančioms kartoms. Tad žmonių bendruomenė, šiuo atveju tauta, kaip idealų atvejį, tokiu žmogaus ir tautos idealui sukurti, mintyje turi valstybę, kuri gali ir turi sudaryti sąlygas nepriklausomybei išlaikyti, laisvę ir saugumą tautai užtikrinti.

Ant tų pagrindinių principų valstybės apimtyje turi sutilpti pagarba žmogaus žmogui, gerbūvis, kūrybingumas ir asmeninis saugumas, teisėtumas ir globa, dvasinis kilnumas ir socialinis teisingumas, o privačiai iniciatyvai – tai beribė erdvė. Valstybė tad yra tas siektinas idealas, kurį gynė ištisos tautos, jų tarpe ir Lietuva.

Prieš mus iškyla Vasario 16-osios, Kovo 11-osios ir

Sausio 13-osios datos. Tarpriai tarpusavyje besirišančios, viena kitą papildančios, beveik ranka pasiekiamos. Tai ryšys, kurį jungia nepalaužiamas tikėjimas, pasiaukojimas ir gyvybės auka.

Nepriklausomybės atstatymas – Kovo 11-osios dienos sprendimas – tai nebuvo vienos dienos idėja. Jinai brendo Sibiro tremtyje, jinai liepsnojo partizanų bunkeriuose, koncentracijos stovyklose ir kalėjimuose, prasiiveržė viešumon Vingio parke bei Karo muziejaus sodelyje. Kovo 11-osios naktis Aukščiausiosios Tarybos rūmuose tik vainikavo tautos veržimąsi laisvėn. O šį tautos apsisprendimą patvirtino po to sekusi Sausio 13-osios kraujo ir gyvybės auka. Šių nepriklausomo gyvenimo atstatymo dienų tąsa atspindi ne tik nenuslopintą ryžtą politinei laisvei, bet ir įsipareigojimą kūrybiniam procesui, remiantis 1918 metų tautos apsisprendimu. Lyginant tuos du įvykius, Vasario 16-ąją ir Kovo 11-ąją, viena yra ryšku, kad Kovo 11-osios Lietuva prisistatė pasauliui

(Nukelta į 4 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

• LIETUVOS PREZIDENTAS MELDĖSI ŠVENTOSIOS DVASIOS BAŽNYČIOJE. Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas praėjusį savaitgalį Šventosios Dvasios bažnyčioje susitiko su šios Vilniaus parapijos bendruomenės atstovais.

Šventosios Dvasios arba Dominikonų bažnyčioje saugoma ypač brangi relikvija – Jėzaus paveikslas, kurį pagal sesers Faustinos Kovalskos regėjimus 1934 metais nutapė profesorius Eugenijus Kazimerovskis. Sesuo Faustina Kovalska 1993 metais paskelbta Palaimintąja. Faustinos regėjime Jėzus kvietė žmones daugiau melstis ir perdavė maldelę "Gailestingumo vainikėlis". Ši maldelė dabar kalbama bažnyčioje penktadieniais trečią valandą po pietų per originalias pamaldas prie Jėzaus paveikslė. Į šias pamaldas ir atvyko Prezidentas.

Ši diena mūsų parapijos bendruomenei – ypatinga, sveikindamas Prezidentą, pasakė klebonas Jan Kastukevič. Mūsų bažnyčioje 1993 metais meldėsi Popiežius Jonas Paulius II, čia ne kartą meldėsi Lietuvos vyskupai ir garbingi svečiai iš kaimyninių bei tolimų šalių, dabar čia melsis Prezidentas, kuris yra praktikuojantis katalikas.

Pamaldos vyko lietuvių ir lenkų kalbomis. Po pamaldų žodį taręs Prezidentas palinkėjo visiems gero gyvenimo, ramybės, taikos.

• **DISKUSIJA SEIME UŽSIENIO POLITIKOS KLAUSIMAMS.** Seimo daugumos ir jai oponuojančių frakcijų atstovų nuomonės dėl praktinių veiksmų užsienio politikoje bei jos prioritetų antradienį vykusioje diskusijoje sutapo tikrai vienu atžvilgiu, – būtina kuo greičiau integruotis į Vakarų struktūras ir siekti tikrosios narystės NATO. O ryškiausiai jos išsiskyrė dėl santykių su Rusija bei kitomis NVS šalimis.

Ši diskusija prasidėjo dar per rudens sesiją. Tada opozicija Prezidento ir Vyriausybės vykdomą užsienio politiką pavadino vienos partijos politika. Tokį pat vertinimą ir dabar jai davė dešinės opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis.

Jis apkaltino Lietuvos politikos architektus nuolaidžiavimu Rusijos militarizmui, kuris, pasak jo, kasdien vis labiau demonstruoja agresyvumą ir atvirai ignoruoja tarptautinės teisės normas. Vytautas Landsbergis dar kartą atkreipė dėmesį į įvykius Čekėnijoje bei Ukrainos Kryme ir įspėjo, kad po jų gali ateiti eilė Baltijos šalims.

Opozicija kritikavo Prezidentą ir Vyriausybę už nuolaidas tarpvalstybinėse sutartyse su Lenkija, Baltarusija, karinio tranzito susitarime su Rusija ir netgi už galimą nenaudingą jūros sienos su Latvija nustatymą.

LDDP frakcijos atstovai, atvirkščiai, akcentavo būtinybę toliau normalizuoti santykius su Rusija bei kitomis kaimynėmis. Tai, sakė frakcijos pirmininko pavaduotojas Justinas Karosas, palengvintų ir Lietuvos integraciją į Vakarų Europos struktūras. Jis bei kiti frakcijos atstovai pabrėžė, kad Čekėnijos problemos eskalavimas Lietuvai nieko gero neduoda.

• **KONSTITUCIJOS PATAISAS, KO GERO, TEKS PRIMTI SEIMUI.** Seimas pasiryžęs priimti konstitucines pataisas, kurios įgalintų užsienio fizinius ir juridinius asmenis nuosavybės teise įsigyti Lietuvoje pastatus kartu su jų užimta ne žemės ūkio paskirties žeme bei įgyti teisę nuomoti gamtinius išteklius, žemės ūkio paskirties žemę ir miškus. Tai sakoma Seimo pareiškimo dėl rengiamos Lietuvos ir Europos Sąjungos asociacijos sutarties projekte.

Dokumentą pasirašė septynių Seimo frakcijų – Centro sąjungos, LDDP, Demokratų ir Krikščionių demokratų partijų, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, Socialdemokratų partijos bei Lietuvos konservatorių – vadovai. Po juo nėra tiksliai lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos atstovo parašo.

Viena iš sąlygų įstoti į Europos Sąjungą yra galimybė įsigyti ES šalių fiziniams ir juridiniams asmenims stojančioje šalyje žemę bei kitą nekilnojamą turtą. Tokias pataisas savo šalių Konstitucijose padarė kandidatės į ES asocijuotas nares Latvija, Estija, Lenkija, Slovėnija bei kitos.

LDDP frakcija Seime vasario mėnesį pateikė Konstitucijos 47-ojo straipsnio, kuriame teigiama, kad žemė nuosavybės teise gali priklausyti tik Respublikos fiziniams asmenims, pataisą. Tačiau jos priėmimo procedūra yra labai ilga, reikalaujanti dviejų svarstymų su didele laiko pertrauka. Antra vertus, Seimo dešinėsios frakcijos sakė nebalsuosiančios už LDDP projektą. LDDP, savo ruožtu, pagrasino projektą pateikti referendumui.

Tuo tarpu Lietuva ketina jau iki šių metų vidurio pasirašyti Europos sutartį dėl asocijuotos narystės. Lietuvoje lankeši Europos Sąjungos ekspertai užtikrino, kad ES kol kas patenkintų Seimo garantijas, jog konstitucinė pataisa bus priimta.

• **LIETUVA NETURĖTŲ BŪTI PATARNAUTOJŲ KRAŠTAS, SAKO ŽINOMAS EKONOMISTAS.** Seimo narys Ekonomikos eksministras Julius Veselka apgailestauja, kad per penkerius nepriklausomybės metus Lietuvoje nesugebėta parengti gerai apgalvotos užsienio investicijų skatinimo politikos. Todėl į Lietuvą ateina smulkūs verslininkai, kurių pagrindinis tikslas yra ne įsitvirtinti rinkoje, o "tik nugriebti nuo jos dar išlikusią šokią tokią grietinėlę", sako jis.

Juliaus Veselkos duomenimis, 4507 užsienio arba bendrosios įmonės šiuo metu investuota apie 650 milijonų litų.

Maskva gauna nemažą sumą

Rusijos vyriausybė, po sunkių derybų su Tarptautinio Valiutos fondo vykdmoju direktorium Michael Camdessus Paryžiuje kovo 3 d. ir Maskvoje kovo 11 d., pagaliau gaus didžiausią užsienio pagalbą savo ekonominėms reformoms vykdyti. Fondas skolina premjerui Viktor Černomyrdinui 6.4 bilijonus dolerių. Lieka dar susitarti, ar Maskva gaus visą tą sumą iki šių metų pabaigos, ko reikalauja rusai. Ar bus susitarta mokėti pinigus mėnesiniais mokėjimais, ką siūlo fondo direktorius.

Rusijos parlamentas jau patvirtino vyriausybės biudžetą, kuris numato nemažą deficitą – 72 trilijonus rublių. Deficitas sudarys tik 7,8 proc. Rusijos visuminio gamybinio produkto. Premjeras Černomyrdinas pažadėjo pažaboti infliaciją. Rusijos centrinis bankas jau atsisakė didinti,

vienos įmonės investicijų dydis – 29,3 tūkstančio litų. Daugiausiai tokių investuotojų nykštukų yra iš NVS šalių ir Rytų Europos valstybių. Toks kapitalas giedros šalies ekonomijoje padangėje nepadarys, konstatuoja Seimo narys.

Jo nuomone, smulkios investicijoms nereikėtų taikyti jokių lengvatų. "Tokių pinigų turi ir mūsų verslininkai, tegul jie ir konkuruoja tiek tarpusavyje, tiek su užsieniečiais", siūlo jis.

Pasak Juliaus Veselkos, lengvatos turėtų būti taikomos tikrai didelėms investicijoms, be to, diferencijuotai: didesnės – kai investicijų suma, pavyzdžiui, viršija milijoną dolerių, kiek mažesnės – iki 500 tūkstančių ir t.t. Su tuo sutinka ir Vyriausybė, tačiau praktiškai nieko nedaro, apgailestauja jis.

Be didžiausia bėda yra tai, sako Julius Veselka, kad Vyriausybė neturi nustatęsi prioritetų, į kurias ūkio šakas nukreiptas investicijas reikėtų skatinti labiausiai. Jo nuomone, tai turėtų būti mokslui imlios ekonomikos sritys, – elektrotechnika, mašinų statyba, prietaisų gamyba ir t.t. Tokį kelią pasirinko dar visai neseniai tarp ekonomiškai atsilikusių buvusios kai kurios pietryčių Azijos šalys, dabar jos vis labiau įsitvirtina pasaulio rinkoje. Toks kelias perspektyviausias ir Lietuvai, dar nespėjusiai visiškai prarasti nemažo savo intelektualinio potencialo.

Kai kurių politikų bei ekonomistų kvietimą orientuoti Lietuvą į tranzito su išvystytu turizmu šalį, į žemės ūkio gamybos kraštą, kas, jų nuomone, padėtų išsaugoti etnokultūrą, Julius Veselka vadina keliu į niekur. Tokiu atveju Lietuvoje būtų labiausiai reikalingi virėjai, įvairių kategorijų patarnautojai, kelių ir mašinų remontininkai bei būriai juos prižiūrinčių valdininkų, sako jis.

• **JUOZAS BERNATONIS NESIJAUČIA NUSIŽENGĖS SEIMO STATUTUI.** Seimo pirmininko pavaduotojas Juozas Bernatonis jam pareikštą dešinėsios opozicijos nepasitikėjimą laiko nepagrįstu ir tikisi tam skirtame Seimo posėdyje paneigti pateiktus kaltinimus. "Pagal Seimo Statutą man turi būti skirta 30 minučių, ir aš jas išnaudosiu", sakė jis trečią dieną spaudos konferencijoje.

Dieną prieš tai 26 Seimo nariai įteikė pareiškimą, kuriame pareikalavo, kad Juozas Bernatonis būtų atšauktas iš Seimo pirmininko pareigų. Jie, be kitų ko, apkaltino Juozą Bernatonį arogancija ir šališkumu. Tačiau jam inkriminuojamas konkretus kaltinimas, kad vasario 14 dieną, svarstant rezoliucijos dėl paramos Čekėnijai projektą, savavališkai nutraukė Seimo posėdį. "Tai pavojingas precedentas, keliantis grėsmę demokratijos raidai Lietuvoje ir Seimas to negali toleruoti", rašoma pareiškimė.

Juozas Bernatonis spaudos konferencijoje sakė ne nutraukęs posėdį, o paskelbęs jo pabaigą. Posėdžio buvo neįmanoma vesti dėl opozicijos lyderio Vytauto Landsbergio bei jo bendraminčių trukdymų, teigė Seimo pirmininko pavaduotojas. Jis sakė, kad tokią galimybę jam suteikia Statuto 98-sis straipsnis.

Manoma, kad Juozas Bernatonio byla Seime bus svarstoma balandžio pradžioje. Juozas Bernatonis priklauso LDDP frakcijai, joje yra 68 nariai (viso Seime – 139).

Sprendimas dėl Seimo pareigūnų, tarp jų ir pirmininko pavaduotojų, atšaukimo iš pareigų priimamas slapto balsavimu daugiau kaip pusės Seimo narių balsų dauguma.

(B.B.) –000– ELTA

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

kaip anksčiau buvo daroma, pinigų tiekimą. Parlamentas priėmė įstatymą, kuris draudžia vyriausybei užkamšyti deficito skyles, spausdinant daugiau banknotų. Visa tai paskatino Tarptautinį Valiutos fondą suteikti pagaliau tą paskolą.

Tarptautinio Valiutos fondo parama daugiausia priklauso nuo ekonominę paramą gaunančių šalių politikos. Fondo vadovybė patarė Rusijai sutvarkyti savo žemės ūkiui ir anglių kasykloms skiriamas subsidijas, kurios sudaro net pusę valstybės biudžeto išlaidų. Kapitalistinėse šalyse tokios anglių kasyklos jau seniai būtų bankrutavusios. Maskva kasykloms ir žemės ūkiui skiria dvidešimt kartų daugiau lėšų negu sveikatai ar švietimui. Fondas

patarė padidinti valdžios mokesčius naftos ir dujų įmonėms, kurios temoka vos 2 proc. ar mažiau, palyginus su Indonezijos ar Norvegijos naftos bendrovių mokamais 8 proc. Sakoma, kad premjeras, pats buvęs naftos pramonės aparatčikas, labai nenori "skriausti" savo buvusių draugų ir bičiulių, imdamas iš jų didesnius mokesčius.

Užsienio biznio bendrovės, kviečiamos investuoti savo pinigus į naujas laisvosios rinkos šalis, skundžiasi ypač Ukrainos nenoru ir nesugebėjimu paleisti centrinio planavimo sistemos vadeles. Nors Ukrainoje jau pradėti pirmieji žingsniai, daugelis užsieniečių praleidžia mėnesius, kol gauna leidimus pradėti biznį. Tie leidimai po kelių mėnesių atšaukiami. Vienas amerikietis skundėsi, kad vyriausybės pareigūnai dažnai keičia savo nusistatymą. Po įvairių kysčių ir po gyvenimo blusų pilnuose Kijevo viešbučiuose, užsienio biznieriui teko praieiti 25 pareigūnus, kuriuos reikia "patepti". Todėl Vengrijoje ir Čekijoje, kurios sudaro tik penktadalį Ukrainos gyventojų, jau investuota 1.4 bil. dol., o Ukrainoje su 52 mil. gyventojų, investicijos siekia vos 200 mil. dol. Užsienio kapitalui dar blogiau Rusijoje, Irake, Nigerijoje, Venecueloje, Meksikoje ir Brazilijoje. Mažiausia rizika užsieniečiams biznieriams yra Singapure, Taivane, Hong Konge, Pietinėje Korėjoje, Portugalijoje, Čilėje ar Malaizijoje.

Mirties bausmė

Kovo 7 d. New Yorko gubernatorius George Pataki pasirašė mirties bausmės įstatymą. Tai jau 38-toji valstija turinti mirties bausmę, kuri čia buvo panaikinta 1963 m. Tuomet įstatymas vykdavo bausmę elektros "kėdėje". Dabartinis įstatymas, kuris įsigalios rugsėjo 1 d., numato nusikaltėlių nužudyti, įleidžiant nuodingą skystį. Prieš 1890 m. nusikaltėliai būdavo kariai.

Opinijos tyrimai rodo, kad du trečdaliai amerikiečių pritaria mirties bausmei. Ji bus taikoma už policijos tarnautojų, teisėjų ir kitų teisingumo įstaigų personalo žudymą. Mirtis gresia už nužudymą plėšiant ar prievartaujant, už samdytų žudikų nusi-kaltimą, už pakartotiną, serijinę žmogžudystę. Tik tie žmogžudžiai, kurie serga protine liga, ar dar nesulaukė 18 metų, ar žmogžudės, kurios nėščios, galės išvengti mirties bausmės. New Yorko

(Nukelta į 9 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVATEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusel metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriams prašant – UŽ skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

GYVENIMAS KASDIEN GRAŽĖJA

Juozas Žygas

Viskas vyksta taip, kaip sovietinėje dainoje. Gyvenimas, atrodo, lyg tų pačių režisierių surežisuotas būtų. Trūksta tik "Potiomkino kaimų" su dideliais langais ir švariais tualetais. Kur visi kaimiečiai prie stalų sėdėtų ir valgytų vištas bei kalakutus. O, kad tų kalakutų nepritrūktų – tai galima ir plastikinius padaryti, pro šalį važiuojantieji vis tiek užuosti negalės. Kam reikėtų vaidybos vengti? Juk vis tiek gyvenimas yra tiksliai teatras. O visokie vaidai ir pareigūnai yra tiksliai aktoriai, kurių vieni geriau, o kiti blogiau savo roles yra išmokę.

Į gyvenimą tik taip tereikia ir žiūrėti. Nes jeigu bandysime visur tik logikos ieškoti – tai galime ir patys jos netekti. Dalyvaujant karnavale reikia šokti, dainuoti ir patiems pajacais būti, nes kitaip galima pusiausvyros netekti. Tad patarčiau tiems, kurie į mėnesį tik apie 250-300 litų teuzdirba, o už bulvių kilogramą pusantro lito turėdami mokėti, kad neimtų pieštuko ir nepradėtų savo biudžeto balansuoti, o geriau, įsijungtų radiją ir Brazausko arba Šleževičiaus kalbų pasiklausytų. Tad bent žinotų, kad gyvenimas gerėja ir, kad dar bent su pora valstybių yra sutartys pasirašytos. O, be to, jeigu kas dar nežinotų – tai prezidento žodžiais: "Pernai buvo priimti pirmieji reikšmės įstatymai, įgalinę vykdyti įvairių valstybės institucijų reformą..." "Kalbėdamas apie šalies ekonominę raidą ir jos perspektyvas, prezidentas pažymėjo, "...jog dabartiniai ūkio rezultatai leidžia tvirtinti, jog kai kurios neigiamos tendencijos pristabdytos ir net įveiktos. Infliacija, lyginant su 1992 metais, pernai sumažėjo 26 kartus ir sudarė 45 procentus". Jeigu ir tikėtumėme prezi-

dento žodžiams, tai vis tiek 45% procentų infliacija, užsienio investicijoms nėra patraukli.

O tas, kuris gauna į mėnesį 300 litų – jeigu paims pieštuką ir paskačiuos, tai pamatys, kad už metų jo perkamoji galia tebus tik 155 litai. Palyginus su tais blogais "smetoniniais laikais" – jeigu būtų atlyginama bulvėmis, tai į mėnesį tegautų apie 103 kg bulvių. Tai būtų maždaug 5.5 lt. (prieškariniai). Taip gyvenimui "begerėjant" einama prie to, kad atlyginimai bus panašūs Rusijos 1919-1922 m. lygiui. Ir dar esme kviečiami į tėvynę grįžti. Tarkime, jeigu kas grįžęs 100,000 dol. į banką padėtų, tai po dviejų metų (esant dabartinei infliacijai), bankas, žinoma, stengsis litais išmokėti, indėlio perkamoji galia tebus tik 10,000 dol.

Jeigu tikėsime prezidento žodžiams, tai lito vertė dviejų metų laikotarpyje krito 90%. Tačiau litui esant prisegtam prie JAV dolerio – vistiek už dolerį teduodama tik 4 litai. Tad vykstantiems į Lietuvą, yra dvigubas kailis lupamas. Tas pat yra tiems, kurie į Lietuvą dolerius siunčia. Tuo lito dirbtiniu išpūtimu, yra žlugdoma Lietuvos užsienio prekyba, nes pardavus gaminius ir užsienio valiutą į litus iškeitus, gaunasi ne pelnas, o nuostolis. Tad ir nenuostabu, kad įmonė po įmonės bankrutuoja. Nežinia per kokius akinius Lietuvos valdantieji sluoksniai žiūri, kurie pagerėjimą mato. Žymesnio pagerėjimo artimu laiku negalima tikėtis, kadangi jokių ženklų horizonte dar negalima matyti. Pagerėjimai iš dangaus neiškrenta, o reikia dirbti ir planuoti. O apie jokių planavimus neteko dar girdėti.

NELAIMĖJE DRAUGĄ PAŽINSI

Eivydąs Radvila

Sunkius laikus pergyvenančioms buvusioms Sovietų sąjungos respublikoms Baltijos valstybės ima atrodyti kaip laisvės ir demokratijos salos, į kurias jos, taip ir likę svetimos likusiam Vakarų pasauliui, žiūri su viltimi ir ieško čia paramos. Nors Lietuvoje valdanti LDDP miečiau linkusi "neerzinti Rusijos" ir laikytis Rytų kaimyno politikos farvateryje, tačiau per pastaruosius metus Lietuvos įgyta laisvės kovotojos aureolė pritraukia žmogaus teisių ir nepriklausomybės sąjudžių kovotojus iš visų buvusios imperijos kraštų.

Pastaruoju metu gan didelę vidaus politikos diskusiją Lietuvoje sukėlė nesenai gautas Ingušijos premjero laiškas, kuriame prašoma priklausti šimtus benamių čečėnų vaikų. Seimo "Geros valios misija", opozicinės dešinėsios politinės jėgos pasisako už tai, kad tokia pagalba būtų suteikta. Juo labiau, kad atsiranda nemažai šeimų, kurios sutiktų priklausti nelaimės ištiktus vaikus. Tarp parlamentinės grupės ryšiams su Čečėnija vadovas A. Endriukaitis pranešė, jog į Lietuvą "pusiau nelegaliai" jau yra atgabenta keletas čečėnų vaikų bei suaugusiųjų. Valdžia premjero A. Šleževičiaus bei prezidento A. Brazausko lūpomis pareiškė, jog truksta lėšų, nėra įstatymų, pagal kuriuos būtų galima priimti pabėgėlius, o mėginančius čečėnams padėti, netgi apkaltino provokacijomis. Nepaisant to, LDDP atsisakė Seime nagrinėti įstatymo projektą, kuris būtų galėjęs padėti teisiškai sureguliuoti pagalbos suteikimo klausimą. Prezidento nuomone, pagalbos negalima suteikti todėl, kad to nedaro nei viena val-

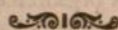
stybė, tai būtų siaurų ambicijų tenkinimas Čečėnijos sąsąjunga, tai suerzintų Rusiją. Todėl be nelaimių nieko kito neatneštų. V. Landsbergis pareiškė apgailestaujęs dėl gailėstingumo ir žmoniškumo stokos Vyriausybės politikoje. Ta proga jis primena 1945-uosius metus bei "nelegalus" iš anapus Šešupės ir Nemuno – ką tik Rusijos okupuoto krašto.

Cečėniją remiančio dokumento, kuriame kreipiamasi į JTO, kad būtų atgavinta Dekolonizacijos komiteto veikla bei raginama atitraukti Rusijos kariuomenę iš Čečėnijos, svarstymas Seime sukėlė vieną didžiausių parlamentinių krizių per visą jo darbo laiką. Tą dieną posėdžiui pirmininkavęs LDDP atstovas J. Bernatoniš, grubiai pažeisdamas nustatytą tvarką vienvaldiškai, neatsiėmus Seimo nutraukė posėdį, kadangi salėje tuo metu LDDP atstovai sudarė mažumą ir negalėjo priimti jų norimo sprendimo. Opozicija po to surengė Seimo narių pasitarimą ir nusprendė pateikti J. Bernatoniui interpeliaciją. V. Landsbergis šį įvykį netgi apibūdino kaip "mažą Seimo išvaikymą".

Kitas pagalbos Lietuvoje ieškojimo pavyzdys susijęs su kita Kaukazo valstybe – Gruzija. Šiuo metu Vilniuje badauja buvęs šios šalies ministrų kabineto narys bei radijo ir televizijos direktorius T. Kvantalanis su žmona. Jie pabėgo nuo persekiojimų Gruzijoje ir protestuoja prieš būdus, kuriuos dabartinė šalies valdžia naudoja susidorama su politine opozicija. Kovo pradžioje du buvusio Gruzijos prezidento Z. Gamsachurdijos šalininkai buvo nuteisti mirties bausme.

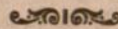
Nuosprendis turėtų būti įvykdytas šiomis dienomis. Tarp tautinių žmogaus teisių gynimo organizacijų nuomone, kaltinamųjų prisipažinimai buvo išgauti kankinimais, buvo grąšinama jų artimiesiems, jie negalėjo pasirinkti sau gynėjų. Praėjusią savaitę V. Landsbergis nusiuntė laišką Gruzijos vadovui E. Ševardnadzei, prašydamas sustabdyti mirties nuosprendžius. Ši problema buvo iškelta ir Lietuvos Seime, po to kai į ją kreipėsi 116 dabartinio Gruzijos parlamento deputatų prašydami juos paremti, kad dėl minėtų bylų būtų atliktas pakartotinis tyrimas. LDDP dauguma, motyvuodama tuo, kad minėti Gruzijos žmogaus laisvių gynėjai yra kriminaliniai nusikaltėliai, šį klausimą taip pat atsisakė svarstyti.

Netrukus Lietuvoje bus plačiau kalbama apie dar vieną pavergtą pasaulio šalį – Tibetą. Mat gegužės pabaigoje Vilniuje rengiamas tarptautinis parlamentarų kongresas dėl Tibeto. Jo organizacinio komiteto garbės pirmininku sutiko būti V. Landsbergis. Ir į šį opozicijos iniciatyva rengiamą forumą valdančioji partija žiūri su nepasitikėjimu, nes šiuo atveju baiminamasi Kinijos reakcijos. Mat Kinija jau ne kartą yra pareiškusi, kad Tibetas per amžius buvęs neatskiriama jos dalis ir yra leidusi suprasti, kad į bet kokią Tibeto laisvės siekį palaikančią veiklą Lietuvoje nebus žiūrima pro pirštus.

KEIČIAMAS LAIKAS

Sekmadienį, balandžio 2 d. įvedamas vasaros laikas. Todėl šeštadienį, prieš eidami gulti, pasukite laikrodžius vieną valandą pirmyn.

Detroito Lietuvių Organizacijų centro posėdyje. Iš kairės: dr. Algis Barauskas, Lietuvos generalinio prokuroro pavaduotojas Artūras Paulauskas, DLOC pirmininkas Kęstutis Miškinis, JAV senatorius Spencer Abraham, "Pagalba Lietuvai" pirmininkas Robert Boris, ir Larry Dickerson.

D. Miškinytės nuotr.

PENKERI NEPRIKLAUSOMO GYVENIMO METAI

(Atkelta iš I psl.)

daug stipresnė nei Vasario 16-osios. 1918 metais Lietuvos suverenitetą pasaulyje išėjo ginti grupelė inteligentų ir geranoriai patriotai, valstiečių sūnūs ir dukros. Gi 1990-aisiais tarptautinėje arenoje Lietuvos de jure gynė visa armija akštos kvalifikacijos žmonių. Šitai lyg ir sakytė, kad Lietuvos kelias yra ir bus paženklintas greitu prisikėlimu ir pažanga tiek daug iškentėjusiems žmonėms. Jeigu 1918 metais Lietuvos vyriausybei reikėjo net penkerius metus kovoti, kad būtų pripažinti Tautų Sąjungoje, tai šiandien, švenčiant 5-ąsias metines, jau niekas neginčija mūsų egzistencijos ir esame pilnateisiais pasaulio valstybių bendruomenės nariais.

Man atrodo, kad istorija, vertindama XX šimtmečio pabaigos tautų laisvinimosi procesą, skirtingai vertins mūsų tautą, už jos ypatingą vaidmenį šiame procese. Bet tai jau atskira tema.

1990 metais Kovo 11-tąją pasitikome džiaugsmo ašaromis, žvelgdami į atsiradusias galimybes laisvai mąstyti, laisvai kurti savo ir ateinančių kartų gyvenimą. Pasitikome nebedami sunkumų ir neišvengiamų nepriteklių, pilni užsimojimų, entuziazmo. Griūte griuvo dešimtmečiais statytos partinės struktūros, stabai, cenzūros; kūrėsi naujos organizacijos, mokyklos, įstaigos, kaip sakoma, darbas rankose tirpo. Šventyklose ir mūsų širdyse kilo nuoširdi padėkos malda Aukščiausiamajam.

Bet tuo pačiu metu laisvos Lietuvos padangėje pasirodė pirmieji nesutarimų debesėliai. Iš dalies tai normalu: kuriamės, ieškome savito kelio. Deja, šiandien jau su nerimu žvelgiame į debesis, uždengtą Lietuvos dangų ir klausiname - ką atneš rytojaus diena? Jeigu nesutartume vien politikos srityje, tai būtų irgi gan normalu. Bet

šiandien jau paliestas ekonominis gerbūvis, socialinis, dalinai kultūrinis gyvenimas. Nesusikalba kaimynas su kaimynu. Išskyla valstybės savarankiškumo klausimas, jos trapi būsena. Visa tai savaime kelia susirūpinimą ir mus visus įpareigoja ne tik atkreipti dėmesį, bet kartu su tauta ieškoti sprendimo, talkinant jai susidariusioje situacijoje. Su visu atsakingumu, suprasdamas daugelį priežasčių, privedusių Lietuvą prie šios dienos sunkumų, noriu pažvelgti į ją minint penkerių nepriklausomybės metų sukaktį.

Žmogus - lietuvis - buvo tas pagrindinis veiksnys sutraukęs grandines, ir tas pats žmogus, prisiėmęs atsakomybę už kūrybinį valstybės darbą, po 5-rių metų atrodė lyg palaužtas jį supančios aplinkos.

Laisvės procesas atvėrė galimybes, bet 50-ties metų socialistinės sistemos įtaka paliko savo pragaistingas žymes. Iki šiol Lietuvos politikai nepajėgė kraštui patiekti teisės saugos įstatymo - aš jį pavadinau moraliniu įstatymu, ir atidarė vartus **korupcijos tęsiniai**, kuris išbujojęs sovietmečiu ir šiandien tebetarpsta daugelyje gyvenimo sričių. Šiandien krašte vyrauja visiškas nusivylimas politine santvarka, partijomis, Seimu ir Vyriausybe. Girdime balsų kad nedalyvausime rinkimuose, nes nieko nepakeisime. SUTINKU, kad pasitikėjimui nedaug beliko vietos. Jeigu Lietuvos Seime, oficialiai Seimo rūmuose, tautos atstovai reikalauja stribus pripažinti laisvės kovotojais, o partizanus vis dar priskiria banditams; kada ten pat reikalaujama Lietuvai švesti Sov. Sąjungos kariuomenės pergalingą grįžimą Lietuvon, atnešant antrąją vieną iš sunkiausių, pusę šimtmečio užtrukusią okupaciją; kada viešai siūloma ir remiama mintis, kad Lietuvos prezidentui reikia vyksti į MASKVĄ švesti 50-ąsias pergalės prieš fašizmą metines, kai pati Sovietų S-ga buvo ryškiausias fašizmo iškūnijimas, prisidengęs komunizmo skraiste; kada tame pačiame Seime nubalsuojama pripažinti partinės mokyklos - propagandistų diplomus, suliginant juos su Lietuvos Aukštųjų mokyklų diplomais, ir tuo pačiu pastatant pavojun visą Lietuvos mokslo akreditaciją pasaulio plotmėje; - tikrai, apima **APATUJA** ir tikrai pagauna mintis, ar verta eiti balsuoti?

Bet, kad ta mintis toliau neplistų - garsiai ir aiškiai sakau: kad yra privalu balsuoti! Tai yra viena iš stipriausių demokratijos privilegijų, dėl kurios buvo tiek aukotasi, tiek kovota. Ir jeigu mūsų broliai ir sesės Lietuvoje išleis šį demokratinį ginklą iš savo rankų, **tada bus tikrai pralaimėta**.

Man demokratinio keliu rinkta valdžia, ar tai seimas ar savivaldybės, yra tautos veidrodys. Žiūrėdami į jį mes matome patys save. Jeigu tame veidrodyje matysime iškreiptą vaizdą, tai reiškia, kad tokie esame mes patys - nes tokius atstovus išrinkome. Lygiai už dviejų

savaičių į šį klausimą atsakys tauta eidama rinkti savo atstovus į savivaldybes.

Jaudina ir tautos moralinis lygis. Spauda pilna žmogžudysčių, vagysčių, valdininkų kyšininkavimo ir nesąžiningumo pavyzdžių aprašymų. Sutemus miestelių gatvės išmirusios, baimė sukausi žmones dėl asmeninio saugumo. Ir ne vienam, o gal jau ir daugumai iškyla klausimas, ar apie tokią Lietuvą svajojome, ar tokios laukėme?

Dar viena grėsmė gasdina mus, susirūpinasi dėl to ir tauta. Rusijos užsienio politika niekad nesikeitė. Tiek carinė, tiek sovietinė, tad ir dabartinė yra imperialistinių užmojų tąsa. Tai rodo dabartinis nesiskaitymas, stengiantis primesti Lietuvai karinio tranzito reikalavimus ekonominiu spaudimu, muitų politika ir t.t.. Reikia tikėtis, kad Lietuva atlaikys šį spaudimą ir išlaikys prideramą poziciją valstybiniam suverenitetui užsitikrinti, sudarydama reikiamas valstybines sutartis ir jas įgyvendins. Tam ženklų jau yra, bet trūksta atvirumo, kas sutariau Lietuvos sąskaiton už uždary durų.

Žvelgiant po 5-rių metų į kasdienį gyvenimą neminėsiu čia visų ekonominių ir socialinių problemų. Jūs apie jas girdite ir skaitote. Noriu išryškinti ir kai kuriuos išorinius, pažangos reiškinius. Pasižvalgius pagrindiniuose Lietuvos miestuose, pamatysime puošnesnius ir turtingesnius parduotuvių, privačių restoranų, kavinių, didesnę prekių pasiūlą. Todėl negalėčiau tvirtinti, kad krašte vyrauja visiška stagnacija.

Bet visgi nuo jos nuriedėta labai netoli. O kad iš tikro atsipalaiduoti nuo jos, reikia aiškos ekonominės politikos krypties, iniciatyvos ir, svarbiausia, sąžiningo darbo. Vien užsienio investicijos neišves mus iš bėdos, nes jų niekad nebus pakankamai. Antra, investicijoms nėra patrauklaus klimato, o tos kurios ateina, panaudojamos įvairiems tikslams tik ne naujų gamyklų steigimui ar atnaujinimui, plėtimui prekybos, žemės ūkio stiprinimui. Ir vėl kenčia tas ramus, sąžiningas, daug iškentėjęs žmogus.

Šia iškilminga, šventiška proga, labai norėčiau kalbėti apie **džiugius pasiekimus, tačiau jie gi taip sunkiai surandami**. Bet vis tik tai jų yra. Neginčijama, kad laisvai galvoti, reikšti savo mintis, teisė savarankiškai tvarkytis ir dirbti yra aukščiausia vertybė, ir tauta teisėtai bei užtarnautai ją išsikovojo ir ja naudojasi. Šiame 5-rių metų laikotarpyje su džiaugsmu išskiriu Lietuvos mokyklą.

Jinai vargingose sąlygose, čia turiu galvoje daugiausia provinciją, nusimetusi visus varžtus, dirba visu intensyvumu, vakarietiška pakraipa. Jinai prisiėmę atsakomybę už ateitį, nes valstybės ateities ir gerbūvio garantas yra išauklėta karta. Tad mūsų švietimo ir kultūros puoselėtojų rankose yra ne tik viltis bet ir ateitis. Verda darbas nuo pradžios iki aukštųjų mokyklų. Parama mokykloms kaupiasi tiek viduje, tiek ir iš užsienio. Jos mažai, nes dar daug gatvėje benamių ir valkataujančių vaikų, kuriuos visus reikia sugrąžinti mokyklos suolan. Čia, žinoma, jau susiduriame su socialiniu klausimu, bet ir čia mačiau heroiskų pastangų iš pasišventusių žmonių, kurie po savo stogu glaudžia be globos esančius vaikus, jais rūpinasi, siunčia į mokyklas.

Šie visi žmonės yra šviečiantis žiburys mūsų laisvame gyvenime. Jie formuoja naują žmogų su nauja morale, nauju etikos supratimu, plačiu vakarietisku požiūriu. Mūsų visų pareiga tiems žmonėms, mokslo darbuotojams suteikti visakeriopą reikiamą paramą, apgaubti juos pagalba ir meile už jų darbą ir pasiaukojimą.

Noriu pasidžiaugti Kultūros darbuotojais, ir ypatinai viešosios informacijos tarnyba: spauda, radijo ir televizija. Jie visi per trumpą 5-rių metų laiką pirmieji nusikratė BAIMES sindromo ir stovi visuomeninės gerovės ir visuomeninės sąžinės sargyboje. Tokiais jie turi ir išlikti. Bet kokie bandymai juos palenkti tarnauti valdantiesiems turi būti tautos atmesti. Tiesa, jie neša milžinišką atsakomybę prieš visuomenę, ypač televizija, kur vis daugiau įsitvirtina smurto, abejotinos moralės, vakarietiškos filmų industrijos sukurti žiaurumo vaizdai. Atmetu cenzūrą, bet išsirinktinumo nereiktų atmesti, o tuo labiau nepersotinti šios informacinės tarnybos darbą menkos vertės medžiaga.

Išskirtinai noriu paminėti kultūrinį Lietuvos gyvenimą. Sunkus jis kultūros darbuotojams. Jų nelaukia valstybinės subsidijos, šimtadieninių premijos. Bet visuose kultūros srityse verda darbas. Pasirodo naujos knygos, koncertai, teatrų pastatymais skūstis negalime. Jie visi neleidžia tautai sustingti kasdieniniame materialiniame nepriteklyje. Tad ir nestebina jų produktingumas, kūrybingumas, nes jų sielų nevaržo ideologinės dogmos ar socialistinis realizmas kaip sąlyga kūrybai.

Galima pasidžiaugti ir profesinio pasiruošimo eiga.

Per šiuos 5 metus Lietuvos jaunimas veržė išsiveržė į pasaulio universitetus. Vien JAV studijuoja daugiau kaip 380 jaunuolių. Didelis skaičius įvairių sričių aukšto mokslo specialistų susipažista ir gilina žinias šio krašto institucijose. Tai milžiniškas kapitalas ateities Lietuvai. Tai išsiveržimas iš troškaus 50 metų socialistinio auklėjimo kalėjimo.

Šios sukakties proga žodį skiriu ir mums patiems.

Švenčiant šias 5-sias sukaktuves turime suprasti, jog nebuvome ir nesame tik pašaliniai stebėtojai. Drįstu teigti, kad užsienio lietuviai lygiai taip pat su džiaugsmu pasitinkame šią sukaktį, ir lygiai su tokiu pat skausmu pergyvename tautos sunkumus. Išbraukia mus kažkas iš valstybės piliečių sąrašų, ar ne - visiškai nesvarbu. Esame vienos tautos sūnūs ir dukros, dalinamės tautos pasiekimais ir jos nelaimėmis. Nesigėdinam savo įnašo, kurių ilgų metų tėkmėje padarėme į laisvės atgavimo kovą, nesam pasiruošę pasitraukti iš tautos valstybingumo atstatymo darbo ir dabar, ar tas kam patinka, ar ne!

Tačiau tai uždėda tolimesnę atsakomybę ir pareigą. Lietuvai šiandien reikalinga tolimesnė pagalba, patirtis atstatant į atitinkamą lygį visas valstybės gyvenimo sfėras. Daug tos patirties yra sukaupę užsienyje gyvenantys lietuviai. Po truputį jinai jau panaudojama. Bet to neužtenka. Todėl kviečiu darban ir tą patirtį siūlyti Lietuvai! Ne rytoj, poryt, ... ne! Jinai reikalinga šiandien! Tuomi pratęsimą savo įnašą tokiais Lietuvai, kurią regėjome per visus 50 nelaisvės metus. O kad Lietuvos padangėje išsisklaidys šiandien ją gaubiantys debesy, šventai tikiu. Tenai matau tiek daug susikaupusio potencialo jaunoje kartoje, jai tik reikia sudaryti sąlygas, užtikrinti sąžiningo ir saugaus veikimo lauką. Toji jaunoji karta įrodys ne tik savo išpareigojimą, bet ir pajėgumą sukurti ateitį ne tik sau bet ir ateinančioms kartoms.

Ne veltui prieš daugelį metų Lietuvai nuskambėjo pranašiški poeto Aisčio žodžiai:

**Nematė amžiai dar tavęs
taip užmirštos,
Nelaimių prislėgtos, paniekintos, beteisės,
Bet atėjai iš amžių ūkanos
tirštos
Ir į rytojaus šviesų amžių
rūką eisi...**

(Amžių giesmė) 1944

Taip, Lietuva jau eina, nors ir sunkiu keliu, bet į laisvę, šviesų rytojų. Neatsilikime nuo jos ir savo meile stiprinkime kiekvieną josios žingsnį.

ANTANAS SMETONA – ...

(Atkelta iš 1 psl.)

Kai sovietai pradėjo atvirai ir nesivarždami kištis į Lietuvos vidaus reikalus, ir kai 1940 metų birželio 14 dieną Sovietijos užsienių reikalų ministras Molotovas įteikė Maskvoje esančiam Lietuvos užsienių reikalų ministrui Urbšiui ultimatumą, reikalaujantį, kad būtų teisman patrauktas vidaus reikalų ministras gen. Skučas ir Saugumo departamento direktorius Povilaitis, ir kad tuoj būtų sudaryta Lietuvoje tokia vyriausybė, kuri būtų pasiruošusi ir pajėgtų užtikrinti garbingą Sovietijos – Lietuvos savitarpinės pagalbos sutarties vykdymą, Kauno vyriausybėje sukėlė didelį susirūpinimą.

Gavus ultimatumo pranešimą, tuoj pat naktį prezidentūroje buvo sušauktas ministrų tarybos ir kariuomenės vadovybės posėdis, kuriam pirmininkavo pats prezidentas. Posėdyje valstybės prezidentas Antanas Smetona ryžtingai įrodinėjo, kad ultimatumo priimti negalima ir, jei sovietai pavartotų ginkluotą smurtą, reikia visomis priemonėmis ir išgalėmis jiems pasipriešinti. Bet kas atsitiko? Prezidento nuomonę palaikė tik 3 asmenys: krašto apsaugos ministras gen. Kazys Musteikis, švietimo ministras dr. Jokantas ir valstybės kontrolierius inž. Šakenis. Už ultimatumo priėmimą pasisakė visi kiti ministrai, kartu su kariuomenės vadu gen. Vitkausku ir buv. kariuomenės vadu gen. Raštikiu, kuris posėdyje taip pat dalyvavo. Abu generolai – Vitkauskas ir Raštikis, kurių pareiga buvo kariuomenę paruošti krašto gynybai, pareiškė, kad "mūsų kariuomenė nėra paruošta pasipriešinti". Išgirdęs tokius žodžius iš vyriausių kariuomenės vadų, prezidentas, likęs kone vienas, turėjo būti labai nusivylęs, gal net iki ašarų.

Tokioje padėtyje atsidurus, kas jam beliko daryti? Man atrodo, kad jo likimą tą naktį nulėmė jo paties ministrai ir karo vadovybė. Jis, kaip sovietams nepatikimas, ir dargi raginęs jiems pasipriešinti, be jokios abejonės būtų bematant buvęs NKVD suimtas. Latvijos prezidentas Ulmanis ir Estijos Paets, abu nepasitraukę, dingę be žinios. Tokio pat likimo be jokios abejonės būtų sulaukęs ir Antanas Smetona. Pasitraukęs į užsienį ir išlikęs gyvas, jis tikėjosi daugiau tautai pasitarnauti, negu miręs. Deja, sulaukęs 70 metų amžiaus, jis netikėtai, nelaimingai savo bute, Clevelande, kilusiam gaisre, 1944 m. sausio 9 d. žuvo.

Antaną Smetoną, be abejo, reikia laikyti Lietuvos valstybės ūkinio, ekonominio

bei kultūrinio, atstatymo architektu, ir tautinės Lietuvos kūrėju.

Būdamas prezidentu ir tautinės minties ideologu, jis 1937 metų Tautininkų suvažiavime lyg ir konsekrovo tą idėją, sakydamas: "Tautininkų sąjunga įsikūrusi tam, kad skelbtų tautinės vienybės idėją... Kad ta idėja būtų visuomet gyva ir vaisinga, ji neprivalo stokoti visuomeniškai žmoniško pagrindo... Turi būti aišku, kad tautiškai vieninga sąmonė, pasireikianti įvairių visuomenės reikalų tinkle, siekia ne jų suderinimo, o jų suderinimo." Tyrinėdami jo kalbas bei raštus įsitikiname, kad Antano Smetonos idealas ir gyvenimo tikslas buvo sukurti vieningą ir gražią tautinę Lietuvos valstybę.

Galiasiai pažiūrėkime, koks yra Antano Smetonos tautinis ir valstybinis palikimas?

Jis yra dvilypis: nekilnojamas ir kilnojamas. Nekilnojamas Antano Smetonos palikimas yra tas, kuris liko Lietuvoje ir kurį įsiveržusi Sovietų kariuomenė daugumoje sunaikino ar išsigabeno į Rusijos gilumą. Kilnojamas yra tas, kurį mes, išeiviai, išsinešėme svetur. 1944 metais išbėgdami palikome kraštą daug gražesnį, daug turtingesnį, daug šviesesnį ir švaresnį, ir daug daugiau susipratusį, negu perėmėme jį iš rusų nualintą 1918 metais.

Antanui Smetonai esant valstybės prezidentu įsigijome gerą vardą, kurį išlaikėme nesuteptą per dvi žiaurias okupacijas. O išbėgdami mes tą gerą vardą svetur išsinešėme, kurio atgarsiai netikėtai buvo išgirsti vakarų Vokietijoje. Vasario 16-tosios gimnazija, vis kovodama su finansiniais nepritekliais ir žemiau nustatyto minimumo mokinių skaičiumi, vienu metu buvo dideliame pavojuje būti uždarytai. Bet vieną dieną jos direktorius netikėtai išgirdo iš vokiečių Švietimo ministerijos atstovo štai kokių žodžių: "Mes nesukame jūsų gimnazijos uždaryti, nes atsimename, kad jūs nepriklausomoje Lietuvoje išlaikėte net kelias vokiškas mokyklas."

Kitas pavyzdys. Kaip daugumai turbūt žinoma, mes gyvename tolokai nuo šv. Kazimiero parapijos, todėl ne kiekvieną sekmadienį atvažiuojame. Kada neatvažiuojame, einame į netoli namų esančią amerikiečių šv. Martino bažnyčią. Vieną sekmadienį prieš šv. Mišias pamatęs nepažįstamus žmones, prie mūsų priėjo parapijos vikaras, kurio pavardė yra Father Hiltz, ir užkalbino mane. Aš jam pasakiau kad esame lietuviai, priklausome šv. Kazimiero parapijai Los

ST. PETERSBURGO LIETUVIŲ TELKINYJE

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos skyriaus su-ruoštas Prezidento Antano Smetonos 120 m. gimimo ir 50 m. mirties sukakčių minėjimas, 1995 m. vasario mėn. 24 d. Lietuvių Klube, praėjo iškilmingai. Visiems susėdus prie papuoštų stalų, skyriaus pirm. Juozas Šulaitis pasveikino susirinkusius, Sąjungos pirmininką dr. Leoną Kriaučeliūną su poniu, inž. Joną Jurkūną su poniu, skyriaus narius bei šio telkinio tautiečius. Pastebėjo, kad savo tarpe turime prez. Antano Smetonos giminingą, mūsų skyriaus mielą narę Mariją Tubelytę – Kuhlmanienę.

Angeles, ir kada ten nevažiuojame, užsukam į jo šv. Martino bažnyčią. Išgirdęs, kad esame lietuviai, malonūs žilagalvis kunigas labai susidomėjo ir papasakojo, kad prieš daugelį metų jo tėvas jam pasakojo, jog Lietuva buvo ta valstybė, kuri pirmoji pilnai užsimokėjo visas pokarines skolas. Man nepavyko tą žinių patikrinti, bet buvo malonu tokią nuomonę apie Lietuvą – apie Smetonos Lietuvą išgirsti.

Ir peršasi toks palyginimas. Nedideliame miestelyje gyveno žmogus, kuris neturėdamas modernių priemonių rankomis gamino plytas. Jis sumedavo molį į medines formas, nulygindavo, saulė jas išdžiovindavo ir išeidavo gražios, kietos plytos. Dauguma miestelio gyventojų iš jo pagamintų plytų statėsi sau namus.

Kartą plytininką aplankė svečias iš kitos apskrities. Plytininkas svečią išsivedė pavaikščioti po miestelį. Vaikščiojant plytininkas svečiui pradėjo rodyti pastatus, sakydamas: "Šis namas pastatytas iš mano plytų, toji mokykla iš mano plytų, bažnyčia, antai, pastatyta iš mano darbo plytų ir t.t. Paaiškėjo, kad dauguma miestelio gyvenamųjų namų ir kitų pastatų pastatyti iš plytininko pagamintų plytų.

Ar ne tą patį galima pasakyti apie Antaną Smetoną? Jis galėtų tūlą svečią pavedžioti po Lietuvą ir nurodyti, kaip jis atstatė rusų apleistą ir nualintą kraštą, kaip įvedė krašte tvarką, kaip jo Lietuva žydėjo...

Šiandien Lietuva yra vėl laisva. Bet ta laisvė nėra mūsų išsvajota, ir nesame patenkinti nūdienės Lietuvos šeiminkais. Į klausimą kokios Lietuvos mes ilgamės nesunku atsakyti: tokios, kokia ji buvo iki 1940 metų birželio mėnesio, ar bent panašios. Mes gerai žinome, kas tada buvo Lietuvos prezidentu.

Toks, mieli tautiečiai, buvo Antanas Smetona. (Pabaiga)

Prelegentas nenuilstantis tautinės kultūros puoselėtojas inž. Jonas Jurkūnas, savo kalboje, prisiminė prez. Antaną Smetoną, kaip pedagogą, mokslininką, filosofą, publicistą, valstybininką – vieną nepriklausomos Lietuvos atkūrėją, jos politinio gyvenimo ilgametį vairuotoją bei pirmąjį ir ketvirtąjį nepriklausomos Lietuvos prezidentą. Susirinkusieji gausiais plovimais šiltai priėmė jo turiningą kalbą.

Minėjimo pabaigai akt. Dalila Mackialienė deklamavo Maironio "Miškas ūžia", o muz. Aloyzas Jurgutis pianinu atliko Frederic Chopin'o "Nocturną" ir tuo iškilmingai užbaigė minėjimo programą.

Tautinės Sąjungos St. Peterburgo skyriaus ruošto minėjimo metu pagerbtos Sąjungos narės. Iš kairės: B. Miklienė, L. Žvynienė, D. Mackialienė, pravedusi pagerbimą, S. Česnienė ir A. Česnaitė. J. Šulaičio nuotr.

Antroje dalyje kalbėjo specialiai į šį renginį atvykęs Tautinės sąjungos pirm. dr. Leonas Kriaučeliūnas. Jis aptarė Lietuvos Tautininkų veiklos perspektyvas bei sąjungos veiklą išeivijoje. Sąjungos pirm. pateikė daug žinių apie tautininkų veiklą, steigiamus naujus skyrius. Dėl finansų stokos, ir ten susiduriama su sunkumais, pastebėjo, kad demokratija ten nėra suprata ir pilnai išsivysčiusi tačiau tikimasi, kad ateityje, veikiant kartu, bus galima sunkumus nugalėti. ALT Sąjungos skyriuose, jaučiamas narių skaičiaus mažėjimas ir dėl to veikimas sunkėja. Kvietė nepamiršti Lietuvos Tautininkų ir minėjo, kad remsime kiek pajėgsime. Toliau skyriaus vicepirm.

D. Mackialienė pristatė naujus sąjungos narius. Ji savo trumpame žodyje pabrėžė, kad valdybos dėtos pastangos įtraukti į Sąjungą galimai daugiau narių, davė gerus rezultatus. To pasėkoje mūsų eiles papildė 7 nauji skyriaus nariai.

Vyriausia amžiumi S. Česnienė ir jauniausia A. Česnaitė, kartu su B. Mikliene ir L. Žvyniene – naujoms skyriaus narėms įteikti po raundoną rožę.

Skyriaus nariui Petruui Daliniui su žmona, išvykstantiems nuolatiniam apsigyvenimui Lietuvon, buvo palinkėta daug sveiku bei laimingų metų.

Pabaigai akt. D. Mackia-

lienė, deklamavo dr. Alekso Zotovo "Tėviskės sodo prisiminimai", o muz. A. Jurgutis pianinu atliko M. K. Čiurlionio nokturną "Nakties daina", kuo ir buvo baigta oficialioji programos dalis.

Skyriaus pirmininkas dėkojo prelegentui inž. Jonui Jurkūnui, dr. Leonui Kriaučeliūnui, Dalilai Mackialienei, muz. Aloyzui Jurguiui. Dėkojo ir visiems taip skaitlingai atsilankusiems į šią popietę. Kvietė visus vaišintis kava ir pyragais, kuriuos paruošė mielos skyriaus narės, vadovaujamos L. Žvynienės. Gan ilgai buvo svečiuotasi. Susirinkusieji dėkojo rengėjams už gražų minėjimą.

Juozas

MASKVOS LIETUVIAI PAMINĖJO KOVO 11-ĄJĄ

Maskvos lietuviai kovo 12-ąją, padėkoję Dangiškajai Apvaizdai už stebuklingą Lietuvos prisikėlimą ir paprašę palaimos savo darbams šv. Liudviko bažnyčioje prie Aušros Vartų Gailestinguno Motinos paveikslo, rinkosi į savo būstinę Vorovskio g. 24 paminėti Kovo 11-ąją.

Šį vakarą, be prezidentūmo ir pirmininkaujancio, vyko gyvas, nuoširdus tautiečių pokal-

bis, kad daugelis... jau netikėję Lietuvos prisikėlimu, troškė tik, kad sumažintų kančias, kad nereikėtų šalti Sibiro platybėse. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas – pats didžiausias ir akivaizdžiausias Dieviškosios Apvaizdos stebuklas – tvirtino tautiečius, atsistojusių nusilenkti Mergrlės Marijos – Lietuvos globėjos paveikslui, žodžiai ir širdys.

J. Dainis

PAMINĖTA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO 5 METŲ SUKAKTIS

Dar neužsibaigus Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo – 1918 m. Vasario 16 d. – 77 metų sukakties minėjimams, jau priartėjo ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymo – 1990 m. kovo 11 d. 5-rių metų sukaktis. Šią sukaktį paminėti jau ketvirtą kartą ryžosi Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba, pirmininkaujama veiklaus ir dosnaus visuomenininko dr. Leono Kriaučeliūno.

Minėjimas įvyko 1995 m. kovo 12 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Pakėlus vėliavas

prie Laisvės kovų paminklo, sekė pamaldos Tėvų jėzuitų koplyčioje. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė kun. Juozas Vaišnys, SJ. Pamaldas praturtino giesmėmis solistai – Margarita ir Vaclovas Momkai, vargonuojant muzikui Manigirdui Motiekaičiui.

Po pamaldų buvo pagerbti laisvės kovotojai, uždegant aukurą ir padedant gėlių puokštes prie paminklo. Gėles padėjo moksleivės Kristina Mikaitytė ir Andreja Dutton, aukurą uždegė dr. Leonas Kriaučeliūnas, Zuzana

Juškevičienė ir Sigutė Žemaitienė. Žodį tarė Lietuvos šaulių s-gos pirm. Mykolas Abarius, specialiai atvykęs iš Detroito. Po šių apeigų, kurias pravedė ALTS-gos vicepirm. Stasys Briedis, visi susirinko į salę tęsti minėjimą.

Šiai minėjimo daliai vadovavo Jolita Kriaučeliūnaitė – Arzbaeher. Šauliams ir ramovėnams įnešus vėliavas, sugiedoti himnai, vadovaujant solistei Audronei Gaižiūnienei ir muzikui Alvydui Vasaičiui. Invokaciją sukalbėjo kun. Juozas Vaišnys, S.J., o žuvusių partizanų prisiminimą pagerbė solistės Audronės Gaižiūnienės sugiedota giesmė Maria Mater Gracia.

Tolimesnėje minėjimo eigoje, programos vedėja Jolita perskaitė Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 1990 m. kovo 11 d. aktą ir Lietuvos garbės generalinio konsulo Vaclovo Kleizos gražų sveikinimą, nes asmeniškai negalėjo dalyvauti.

Šio minėjimo vienintelis kalbėtojas buvo Valdas Adamkus, aktyviai dalyvaujantis visuomeninėje veikloje ir daugelio minimas rimtu kandidatu artėjančiose Lietuvos Respublikos prezidento rinkimuose.

Faktais paremtoje ir gerai paruoštoje kalboje, klausytojus supažindino su dabartine Lietuvos politine ir ekonomine padėtimi. Nei ūkinė, nei politinė padėtis Lietuvoje negerėja, nes valdininkai laikosi buvusios komunistų partijos naudotų metodų ir nepasitarnauja eiliniams piliečiams. Kyšiai,

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo minėjimo išskilmėse Laisvės Kovų paminklo aukurą uždega Sigutė Žemaitienė, dr. Leonas Kriaučeliūnas ir Zuzana Juškevičienė.

J. Variokojo nuotr.

korupcija, kriminalas plečiasi ir mafija iš verslininkų lupa antrus mokesčius. Valdo Adamkaus dabartinės Lietuvos ūkinė ir politinė apžvalga ir pasiūlytos išvados, paliko gilų įspūdį ir klausytojai paskaitininką pagerbė, pareikšdami padėką garsiu plojimu ir atsistojimu.

Meninę programos dalį pradėjo jaunas smuikininkas Valdas Vasaitis, pirmoje dalyje pasmuikavęs Vivaldi – trijų dalių smuiko koncertą, o antroje – Edward Severn – Smuiko pjesę. Solistė Audro-

nė Gaižiūnienė pradėjo lietuviškais dainomis – "Mano gimtinė", muz. A. Kačanausko, "Mėlynasis Nemunėlis", Belazaro ir "Žvaigždutė", Dvariono. Antroje dalyje padainavo "Veronikos raudą" iš operos "Paskenduolė" ir Jūratės ariją iš operos "Jūratė ir Kastytis". Solistei ir smuikininkui Valdui akomponavo muzikas, operos dirigentas Alvydas Vasaitis.

Minėjimas baigtas visiems sugiedojus "Lietuva brangi".

(Nukelta į 7 psl.)

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo šventėje gėles prie Laisvės Kovų paminklo neša Kristina Mikaitytė ir Andreja Dutton.

J. Variokojo nuotr.

Vytautas Rėkus

POLUNDRA

(Ištraukos iš knygos)

(Tęsinys. Pradžia Nr.8)

7. Cinga

Atmenu, prieš karą mudu su sesute per Velykų šventes nešdavome aukoti pintinę mėsos elgetoms, kurie laukė Seinų bažnyčios šventoriuje. Tiek jų buvo daug, kad neužtekėdavo visiems. Vienas iš tų elgetų buvo, matyt, labai ligotas, nes kai garsiai meldėsi, jo balsas buvo labai graudus ir liguistas, o burnoje matėsi tamsios spalvos pūvančių dantų likučiai ir raudonos, lyg supūliavusios, dantenos.

– Kas jums yra? – paklausiau. – Jūsų dantenos kraujuoja.

– Skrobutas, – atsakė ir apsiverkė.

Palikome jam pintinę su likusia dalimi aukų. Aš pajutau duriantį skausmą širdyje ir ilgai negalėjau užmiršti to vaizdo.

Kai mus atvežė į Vorkutą, radome eilutę sniego, nors buvo liepos mėnuo.

Sotesni lagerio gyventojai – pareigūnai – vaikščiojo vienmarškiniai, o dochodiagos apsirengę vatinukėmis, nes buvo taip nualinti fiziškai, kad jiems ir vasarą buvo šalta. Mes irgi nebuvo prate prie tokios žemos temperatūros vasarą. Dochodiagos buvo mažiau ar daugiau sulyginti, nes žmogaus organizmas nebuvo vienodai atsparus. Ne vienas dochodiaga buvo su tokiais simptomais, kaip tas Seinų elgeta, tik brutaliau paliestas tos nelaimės. Greičiau ligoms pasiduoda alkani žmonės, kurių paniekinimui nepakanka kančių, kiek jų reikėtų sadistų pasitenkinimui. Todėl lagerių sąlygos taip sutvarkytos, kad čia atsiklivę pasmerktieji kiek galint ilgiau ir skaudžiau kentėtų, kad efektyviau

būtų panaudotos lagerio priemonės prieš žmones.

Mokslas sugeba nustatyti žmogaus organizmo atsparumo ribas, ypač ligoms. Kad būtų galima žmogų sudoroti be atsakomybės, lagerių vadovybė tarp kita ko paruošė kaliniams savotišką meniu. Daugiausia ligų juk kyla dėl vitaminų stokos. Todėl į Vorkutos lagerių valgiaraščius niekad nebuvo įtrauktos daržovės ar kokie nors kiti maisto produktai, turintieji vitaminų. Balandas, duona įtariamų kokybės ar apkepas, t.y. košė (pernelyg mažais kiekiais). Taip maitindami greitai laiku žmones nusilpnindavo, o prievaizdai būdavo patenkinti, kad savo duotą žodį ištesėjo. "Gyventi gyvensi, bet... nenorėsi", didžiulė masis sakydavo Marjampolės kalėjimo sargybinis pasmerktiesiems, vežamiems į aukščiausio laipsnio vergiją.

Baisiausia bausmė pasiekdavo kalinius vėliau, kai prasidėdavo pati bjauriausia lagerininkų liga – cinga, kuri sunaikindavo ne tik dantis,

bet ir beveik visą organizmą. Cinga galutinai pribaidavo jau taip nualintą žmogų: ja sergantiems kojos ir rankos pasunkėdavo ir sutindavo, o dantys pradėdavo lyg juodėti, dantenos imdavo kraujuoti ir pūliuoti. Matėsi grynų pūliuojančių dantų smegenys. Cinga, tas siaurės skorbutas, tęsdavosi ilgai ilgai, iki iškisdavo dantys. Skaudėdavo žiojantis, kalbant. Nesukramtytas valgis trikdėdavo virškinimą. Ir tokį sunkiai sergantį ligonį varydavo į darbą!

Lagerininkai–cingininkai buvo lyg apsupti, apsiausti iš visų pusių, ir negalėjo išsigydyti, nes trūko ne tik specialistų, bet ir gydytojų, vaistų. Iš namų negalėjo gauti nei vaistų, nei maisto produktų, nei laišku, o iš lagerio neišėdavo joks laiškas, nes trūko popieriaus. Pinigų mums nemokejo, nors sunkiai dirbome, be to, nebuvo prekių parduotuvių. Nuo tos nelaimės cingininkai negalėjo išsigelbėti, buvo pasmerkti ir palikti ligos valiai. Cinga

skleidėsi, ardė organizmą, o dantys pūdavo, trupėdavo, iki iškisdavo ir galutinai išnykdavo. Mės nieko negalėjome padėti vargšui, o vadovybė, atrodo, džiugavo, kad ne tik įvykdė planą, bet ir peržengė per kelis Stalino penkmečius, nes pasmerktieji sugrįžė į laisvę "gyvens, bet jų nieks nenorės" – šaipėsi budeliai.

Mačiau tokį cingininką laisvėje be dantų ir be noro gyventi.

Paginuose sugrįžo jaunas vyras po dešimties metų lagerių jau be dantų. Užsidarė savyje ir nenorėjo pasirodyti kaime, visą savo trumpą gyvenimą jautėsi nuskriaustas, mirė iš sielvarto, sulaukęs vos trisdešimties metų. Numirė vienturtis sūnus, nes nepakėlė tos naštos skriaudų, kurias iškentėjo lageriuose, neatlaikė cingos padarinių. Tėvai, vienintelį sūnų palaidoję, vaitojo ir aimanavo. Nors tėvų dantų skorbutas nepalietė, jie irgi blogai jautėsi, nešiojo savyje sūnaus skaudulį.

(Nukelta į 7 psl.)

(Atkelta iš 6 psl.)

Šmuikininkas Valdas ir solistė Audronė sulaukė labai šilto publikos priėmimo. Susirinkusius maloniai nuteikė solistės Audronės apranga – tautiniai drabužiai – labai tik šiai šventei.

Minėjime dalyvavo šauliai su vėliavomis, vadovaujami A. Paukščio ir ramovėnai, vadovaujami J. Mikulio.

Rengėjų – ALTS-gos valdybos vardu padėkos žodį tarė vicepirm. Stasys Briedis. Jis dėkojo gausiai publikai ir visiems programos atlikėjams. Juos mergaitės papuošė gėlėmis. Taip pat dė-

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdybą sudaro: pirm. dr. Leonas Kriaučiūnas, vicepirm. Petras Bučas ir Stasys Briedis, sekretorė dr. Laima Šimulienė ir izd. Oskaras Kremeris.

Užsklandai

Minėjimas praėjo nuosirdžioje ir pakilioje nuotaikoje. Kai Vasario 16-toji jau yra įsipilietinusi, o kovo 11-toji dar tik retoje vietoje prisimename, todėl gal reiktų šias abi šventes, ypač išeivijoje, švęsti kartą sujungtomis jėgomis.

Praėjo laikai, kai iškiliausioje šventėje buvo atkištos

Suprantama, veiklai reikalingi finansai, nes be jų ne pašto ženklo negalima nusipirkti ir laišką pasiųsti. Tad reiktų ieškoti kitokių kelių ir būdų aukoms sukaupti. Manau mūsų žmonės tą gerai supranta, kad be pinigų jokia veikla neįmanoma ir svarbiam reikalui atidaro savo pinigines.

Paskaitininkas Valdas Adamkus ryškino tris svarbiausias datas: Vasario 16-tąją, kovo 11-tąją ir sausio 13-tąją. Jos yra labai šviežios ir kai kurių asmeniškai pergyventos. Reikia jų neužmiršti, o dalyvavusius tinkamai pagerbti. Pastarosios dvi

ŠAUNI KULTŪRINĖ POPIETĖ BALTIMORĖJE

Sekmadienį, kovo 19d., neseniai "atgaivintas" Baltimorės Lietuvių pensininkų klubas Lietuvių namų svetainėje suruošė neeilinę kultūrinę popietę. Programoje savo poeziją skaitė Kazys Bradūnas, Aleksandras Radžius (1995 pasirodęs su nauja eilėraščių knyga, "Ruduo mėnulyje") ir Stasė Šakytė – Surdokienė.

Šių, buvusių ar dabar Baltimorėje tebegyvenančių, rašytojų pasirodymas jau būtų buvęs išskirtiniu kultūriniu įvykiu. Tačiau, šalia iš anksto paskelbtos programos, susirinkusieji buvo ir daugiau visai netikėtai apdovanoti. Popietėje su savo kūryba pasirodė rašytojas Jurgis Jankus. Taip pat Bradūno, Nyka-Niliūno ir Ruogos kūrybos ištraukos meisteriškai padeklamavo aktorius Juozas Palubinskas. Prieš deklamaciją akt. Palubinskas, tarp kita ko, priminė, kad šiandien jis švenčia ir savo 85-ji gimtadienį ir vardines, valio! Pusantros valandos trukusi programa buvo sklandi ir įspūdinga. Po jos buvo laiko kavutei ir bičiuliškam pabendravimui.

Popietėje dalyvavo virš 60 grožinės literatūros bičiulių. Washingtono Baltimorės apylinkėms tai gražus skaičius, ypač, turint omenyje bendrą, bent Washingtone, nesidomėjimą vienokiais ar kitokiais visuomeniniais renginiais. Tad apie tai dar kelios mintys.

Vasario 23 d. DIRVOJE tilpo Washingtono LB apylinkės valdybos metinis pranešimas, kuriame čia sumi-

nėtam nesidomėjimui visai tinkamai buvo reiškiamas rūpestis ir kaltinamas visuomenės nuomonių susiskaldymas bei tolerancijos stoka. Dėl LB pranešime minėtų renginių labai mažo dalyvių skaičiaus ginčytis negalima, tačiau susiskaldymas ar tolerancijos stoka į tą rūpestį visgi taikliai neatsako. Pvz., LB suruoštame Vasario 16 minėjime II-19 d. dalyvavo Washingtonui, sakyčiau, "normalus" lietuvių skaičius. (Lietuvos Ambasados Vasario 16 priėmimo šiais metais atsisakyta ankstesnės tradicijos ir sugrįžta prieš dešimtmetį praktikuotų asmeninių kvietimų, tad į viešojo renginio kategoriją priėmimas Ambasadoje neįeina.) Kiek daugiau nustebino kovo 11-12 d.d. religinių gyvenimų aktyviau besidominčių puoselėtos viešos gavėnios susikaupimo dienos, kuriose į pirmąją popietę atsilankė mažiau kaip 30 dalyvių, o į antrąją – vos, vos virš 30. Tai labai mažas skaičius ir čia jau tikrai nebuvo nei susiskaldymo nei tolerancijos reikalas. Gi dalyvių skaičius kovo 19 d. Baltimorės kultūrinėje popietėje labai maloniai, teigiamai nustebino. Besidžiaugiant atsilankiusių skaičiumi, negalima nekalbėti, kodėl į literatūros popietę atvyko (palyginus su kitais renginiais) tiek daug, o – iš kitos pusės žiūrint – kodėl neatvyko daugiau?

Pagarba pensininkų klubui, kurio narius vienas asmuo skatino vadinti ne "pensininkais", bet visuomeninio, kultūrinio gyvenimo "jaunuoliais".

Antanas Dundzila

Kovo 11-tosios dienos iškilmingo minėjimo, surengto Lietuvių Tautinės Sąjungos, rengėjai ir programos dalyviai: iš k.: Petras Petrutis, muz. Alvydas Vasaitis, Valdas Adamkus, Valdas Vasaitis, dr. Leonas Kriaučiūnas, Danutė Bindokienė, Stasys Briedis ir Jolita Kraučeliūnaitė. Arzbaecher.

kojo ir nematomiems talkininkams, be kurių pagalbos joks renginys neįvyksta. Būtent: Irenai Kriaučiūnienei, Matildai Marcinkienei, Eleonorai Valiukėnienei, Oskarui Kremeriui ir kitiems prisidėjusiems prie šio renginio pasisekimo.

3-4 kepurės, o dabar rungtyniauja tik ALTa ir LB-nė. Gal reiktų siekti, kad tokių iškilų švenčių metu būtų išviso atsisakyt rinkliavų, paliekant minėjimus tik jų svarbai išryškinti, bet ne pasipinigauti. Šiame minėjime aukos nebuvo renkamos.

sukaktys dar tebėra atmintyje ir skaudžiai pergyventos. Būkime santūrūs, mažiau kaltinkime veikėjus, o daugiau parodykime pagarbos ir santūrumo dirbantiesiems.

Ačiū tautininkams ir visiems šio minėjimo dalyviams.

A. Juodvalkis

(Atkelta iš 6 psl.)

8. Dochodiaga

Žodis "dochodiaga" neįdėtas į 17 tomų per 30000 puslapių Sovietų Mokslų Akademijos rusų kalbos žodyną, nors kiti kur kas rečiau vartojami žodžiai (pvz. "polundra", žinomas tik jūrininkų), čia pateko. Žodis "dochodiaga" ir jo reikšmė yra labiau paplitusi po Tarybų Sąjungą, negu žodis "polundra", nes lageriuose, kur žmonės susipažino su šiuo žodžiu, buvo daugiau žmonių, negu jūreivių, įskaitant ir karų laivyną. Pagal minėtą žodyną (III tomas, 1954 m.) galima prieti prie tokios išvados: veiksmas žodžio "dochoditi" (p.1071) viena iš reikšmių šnekamojoje kalboje yra "būti išeikvotam, prieti prie galo, baigtis, mirti", tad daiktavardis "dochodiaga" reiškia žmogų, priarėjusį prie galo, sunykėlį nusi-bagėlį, mirštantį, galadienį. Matyt, politiniais smūgtimais žodis "dochodiaga" ir neįtrauktas į minėtą žodyną.

Mes, išbuvę daugiau nei savaitę nežmoniškose sąlygose, sugrūsti gyvulinuose ešelono vagonuose, nė nemane, kad kur nors gali būti dar blogiau. Tik dėl ironijos kartojau tada Kudirkos žodžius: "Minėk, jog dar blogiau pasaulyje esti". Kad tikrai taip, įsitikinome, vos pakliuvę į pirmą lagerį Vorkutoje ir pamatę tuos lagerio "gyventojus" – nualintus, vos judančius, beprasmiškai žiūrincius, įbaugintus, betesius, nuskriaudusius, net žmogaus vardą praradusius. "Dochodiagos", kaip juos sotesni kaliniai vadino, buvo bet kaip aprengti vatinukėmis. Tačiau lagerio kaliniai pareigūnai skyrėsi savo apranga, nes tie vadinamieji blatniakai apvogdavo ar atimdavo civilinę aprangą iš naujai atvežto transporto kalinių. Geresnius drabužius pareigūnai parduo-davo "laisvai" gyvenantiems už lagerio ribų tremtiniams arba iškeisdavo į machorką su sargybos viršininkais. Didelė dauguma dochodiegy neturėjo nei fizinių jėgų, nei

proto ir negalėjo išsigelbėti iš tos būklės, į kurią jie priverstinai pateko. Buvo abejingi viskam, išskyrus maistą. Fiziškai jie buvo iki galo išsekinti ir dėl menkio bardo vosi su savo nelaimės draugais. Kadangi jų psichika buvo irgi visai nustumdyta, tai jų barniai greit ir baigdavosi. Nieks neturėjo jėgų nei proto kovoti dėl savo teisybės, dėl savo būklės, tik mosteldavo ranka lyg devynias-dešimties metų senelis, ir tiek. Nesuprantamai kažką dar pamurmėdavo, kas yra būdinga psichiniams ligoniams. Psychopatologija apibrėžia psichinę paciento būklę tarp kita ko ir pagal jo kalbą. Murmėjimas yra vienas iš simptomų, rodančių, kad žmogus psichiškai negaluoja, yra protiškai neišsiskleidęs, ribotas ar psichiškai nesveikas. Tokią būseną tiems vargšams lemdavo totalitarizmo lagerių sistema. Nusilpęs fiziškai, žmogus ima ir protiškai merdėti.

Mes, atvežti iš Lietuvos, dar nebuvome praradę savo

sąmonės, žmoniško elgesio ir aiškiai suvokėme savo padėtį. Kai pamatėme tuos tylinčius žmogaus šešėlius, supratome, kad ir su mumis gali būti taip pat. Tuo metu dar mus ėmė įdomumas, gal net smalsumas, nepaisant mūsų beviltiškos padėties. Kodėl žmonės prarado žmogiškumą, galvosena, gynimosi instinktą, tautinį susipratimą? Tiesa, tautinį susipratimą sunaikino žmonės per tuos dvidešimt metų sovietų santvarkos laisvėje. Politiniai kaliniai buvo visai pasmerkti ir atiduoti kriminaliniams nusikaltėliams, kurie neretai tapatinosi su Stalinu.

Kartą sutikome lietuvi, kuris buvo lageryje nuo 1941 metų. Tas buvęs lietuvių kariuomenės puskarininkis pasakojė mums šiek tiek apie išgyvenimo galimybes lageryje. Jis atrodė sotus, taigi supratome, kad buvo pareigūnas. Pradėjome pasakoti apie okupantų savavaliavimą Lietuvoje, jis mėgino pakeisti kalbą, o kai mes nesiliovėme, apsigrižo ir nuėjo. Pasi-

vijau jį ir pasikalbėjome be liudininkų. "Nežinau, kiek čia kenčia už politiką", – pasakė. Iš klausė žinių apie įvykius Lietuvoje, neužėmė jokios pozicijos, liūdnei atsisveikino.

Dar nepasiekę dochodiagų lygio Vorkutoje, mes patys pakankamai nesupratome, kodėl žmonės taip nualinti, kad priverčia juos prarasti savo gyvybingumą, kaip vyksta proto degradacija. Į šiuos klausimus iš dalies galėjau atsakyti, kai pats virtau dochodiaga. Norėdamas atsakyti į šiuos klausimus, tyriau pats save ir stebėjau draugus originaliomis Vorkutos lagerių sąlygomis. Mano tyrimai reikalavo iš manęs labai didelių pastangų, nes čekistai Lazdijuose tardydami sutrenkė man smegenis. Atgauti šokią tokią psichinę pusiausvyrą padėjo man pavyzdys anglų lakūno, kuris, būdamas be kojų, pirmo pasaulinio karo metu dalyvavo oro kautynėse.

(Bus daugiau)

"ŽILVIČIO" ANSAMBLIS LANKĖSI FLORIDOJE

Kauno miesto ansamblis "Žilvitis", iš viso 37 asmenys, šių metų vasario pabaigoje ir kovo pradžioje, dviems savaitėms buvo atvažiavę į JAV ir pasirodė Floridoje. Jis vieną savaitę išskirtinai koncertavo Epcot Centre Orlando mieste, o vieną dieną pasirodė ten pat esančiame Disney World – pasaulinio garso pramogų miestelyje. Čia kauniečių šokių, muzikos ir dainų klausėsi dešimtys tūkstančių žmonių ne vien tik iš Amerikos, bet ir kitų pasaulio kraštų.

Šiai prieš 40 metų susikūrusiai grupei vadovauja Danutė Petrauskaitė, o orkestrui diriguoja Romanas Urniežius. Kiti šio vieneto vadovai – J. Mintauskienė (vadovauja kanklininkėms) ir R. Paulavičienė (dainininkų vadovė). Ansamblui priklauso daugiau negu 60 narių, iš kurių Floridon atvyko 37 asmenys, kurie patys turėjo užsimokėti kelionę. Amerikiečiai pirmąją savaitę jiems parūpino viešbutį ir išlaikymą.

KULTŪRINĖ POPIETĖ

Jau vienuoliktą kartą iš eilės Bostono tautodailininkai Verbų sekmadieniais rengia kultūrinę popietę, kurių metu vyksta tautodailės ir velykinių margučių parodos, o popietės programos skiriamos lietuvių kultūrinėms apraiskoms. Šių metų renginys vyks balandžio 9 dieną, 3 val. p.p., Lietuvių klubo III-čio aukšto salėje, 368 W. Broadway, S. Bostone. Kalbės viešnia iš Chicagos, "Draugo" kultūrinio priedo redaktorė Aušrelė Liulevičienė.

VELYKINĖ PARODA

Ramutės Plioplytės Velykinė paroda veikia Balzeko lietuvių kultūros muziejuje (6500 South Pulaski Road, Chicagoje). Parodoje: velykiniai medžiai, išmarginti pakabinami tuščiaviduriai kiaušiniai, pergręžto lukšto kiaušiniai, Velykų paukščiai. Ramutė Plioplytė seną lietuvišką margučių tradiciją išvystė

Antrąją savaitę kauniečiai jau buvo lietuvių globoje ir koncertavo lietuviams. Kovo 4 d. jie atliko programą Daytona Beach lietuvių klube Ormond Beach mieste. Kovo 5 d. jie koncertavo St. Petersburg, FL. lietuvių klube. Abiejuose renginiuose žiūrovai netilpo į salę. Žiūrovai buvo sužavėti jaunųjų atlikėjų pasirodymu ir kiti sakė, kad tai buvo pats įdomiausias koncertas, kokį tik jiems yra tekę matyti. Kauniečiai čia tikrai buvo geri Lietuvos ambasadoriai.

Svečių globojimu rūpinosi A. Šūmanas, N. Kreivėnas ir kiti tautiečiai. Iš jų buvęs Cicero gyventojas N. Kreivėnas pas save priglaudė net šešias "Žilvičio" šokėjas.

Floridos lietuviai dar tebegyvena gražiais atsiminimais apie "Žilvičio" ansamblio koncertus. Kiti juos įamžino video juostose, kad galėtų tuos įspūdžius prisiminti visą laiką.

N.J.K.

Vyks rinktinių, kaisytinių, pintinių ir vytinių juostų tautinių juostų paroda. Velykinių margučių parodoje bus didelis pasirinkimas, nes dalyvaus bent penkios šios srities menininkės su savo margučiais. Prie knygų bei leidinių stalo bus galima įsigyti naujai pasirodžiusią dr. Stasio Goštauto redaguotą knygą Čiurlionis: Painter and Composer.

Po programos atsilankiusieji bus vaišinami lietuvišku raguoliu. (S.S.)

Į iki šiol nematytą techninio ir meninio tobulumo lygį. Paroda atidaryta kasdien nuo 10 val. ryto iki 4 val. po pietų.

Publikos ir žurnalistų susitikimas su autore įvyks penktadienį, balandžio 7 d., 7 val. vakaro Balzeko muziejaus Mažonoje galerijoje. Visi kviečiami!

Muziejaus inf.

WASHINGTONE

... Washingtonė lietuvių įsteigė Lietuvos Demokratinio Darbo partijos (LDDP) skyrių, kuris, vien dėl techniško JAV įstatymo priežasčių, pasivadino Lietuvos Demokratinio Darbo Talka Amerikoje (LDDTA) vardu. Steigėjai gavo Lietuvos premjero, kuris yra ir LDDP vadovas, sveikinimą. Tą pačią dieną gauta su 1,000 parašų nuosirdi sveikinimo telegrama iš privatizuoto Sušvės kolūkio.

... Laikiniai LDDTA įsikurs Chicagos Bridgeporto apylinkėje, buvusio "Vilnies" laikraščio, šiandien jau istorinėse, patalpose. Iš čia LDDTA leis savo laikraštį, pavadintą "Demodarbo talka". Šiuo metu ruošiami dokumentai "Demodarbo talkos" milijoniniam fondui, kurį žada remti Lietuvos valdžia.

... Atnaujinta Lietuvos Ambasados Washingtonė tvora, jos viršuje uždėjęs į spiralę susuktas spygliuotos vielos užtvaras. Kai kas aiškina, kad tai turi priminti rusų okupacijos gulagus. Kiekvienas supras, kad spygliuotą vielą simbolis yra svaresnis už tik žodėlyčių tam tikrų valdančiųjų bei šiaip Lietuvoje gerai gyvenančiųjų pareikštą atsiprašymą už kolaboravimą su rusų okupantu ir už padarytas skriaudas lietuvių tautai. "Žodis yra pigus, bet spygliuotas vielas tik rusai anksčiau dykai dalindavo", pareiškė aukštas Užsienio reikalų ministerijos valdininkas su sąlyga, kad jo pavardė nebus skelbiama: "Visur kitur pasaulyje už spygliuotą vielą tvoras reikia mokėti užsienine valiuta!"

ISTORINIAI TYRINĖJIMAI

... Iš Lietuvos atvykusių rehabilituotų istorijos daktarų grupė gavo leidimą tyrinėti kapines, kuriose palaidotas žymus Amerikos pažangiųjų lietuvių veikėjas Antanas Bimba. Kaip žinoma, A. Bimba 1962 gavo Vilniaus

TIKĖSIT AR NE?

Universiteto istorijos garbės daktarą, o numirė New Yorke 1982 m. Atkastas A. Bimbos kapas, nes manyta, kad karste galėjo būti kovos su buržuazine visuomene dokumentų. Atidarius karstą dokumentų nerasta, tačiau patirta, kad Bimbos palaikai guli ne ant nugaros, bet ant pilvo. Atvykę istorikai nustatė, kad Bimba apsivertė pats, tik dar neaišku, kada: ar kai Lietuvos komunistų partija atsiskyrė nuo Maskvos, ar kai pakeitė savo vardą į LDDP. Karste taip pat surasta raudonųjų bei rudųjų skruzdėlių kiaušinėlių. Čia galvojama, kad vienu laikotarpiu Bimba gal slaptai bendravo su naciais.

... Rehabilituoti istorikai savo tyrinėjimo duomenis paskelbė spaudos konferencijoje, į kurią atsiliepė Lietuvos prezidentas. Jis pareiškė, kad būtų gerai Bimbos palaikus parvežti į Lietuvą, nes nei žmogui nei gamtai naudingų raudonųjų skruzdėlių dabar Lietuvoje nebėlika, o rudąsias skruzdėles pati Respublikos valdžia baigia išnaikinti. Ar čia tik nebus visur smerkiamos etninis skruzdėlynų valymas?

KAS SLYPI VARDE?

... Patirta, kad chichaiškis "Draugas" vienu metu rimtai svarstė savo vardo keitimą klausimą. Anksčiau, kai dar Lietuvoje buvo leidžiama "Tiesa", kilo sumanymas "Draugui" ir "Tiesai" pasikeisti vardais: Lietuvos komunistai savo laikraštį būtų daug reikšmingiau pavadinę "Draugu", o Amerikos lietuviai tada būtų leidę "Tiesą". "Tiesos" vadovai tačiau niekaip negalėjo apsispręsti, nes Maskvai taip pat labai patiko Brooklyne leidžiamas "Darbininko" proletariškai skambantis pavadinimas. Šio svarstymo pasėkoje patys Lietuvos komunistai sugalvojo savo vardą keisti iš KP į LDDP.

UŽSIENYJE

... Amerikiečių spaudoje pranešė, kad Kolumbijoje žymaus universiteto prezidentas Antanas Mokas kalbėjo į minią. Savo kalbos metu jis staiga apsisuko, atsisėgė kelnes, žemyn nutraukė ir viršutines ir apatines, ir miniai atkišo savo nuogą užpakalį... Vėliau laimėjęs rinkimus, šiuo metu A. Mokas yra Bogotos, Kolumbijos sostinės, miesto burmistru. Rimtai kalbama, kad jis gali kandidatuoti net į krašto prezidentus.

... Maskva paskelbė, kad, nuodugniai ištyrus 1939 m. prieš penkmetį sovietiniuose archyvuose surastą

Molotovo – Ribentropo garbiosios sutarties dokumentas, nustatyta, kad dokumentą vistiek yra sufalsifikuotas. Dabar jau įrodyta, kad sutarties pasirašymo dieną Molotovas buvo Čekėnijoje, Stalinui paminklo atidengimo iškilmėse, todėl sutarties pasirašyti Maskvoje negalėjo; Ribentropas tą visą savaitę Vatikane derėjosi su popiežium dėl karo prieš Lenkiją pradėjimo datos.

LIETUVOS UŽSIENIO POLITIKA

... Lietuvos Respublikos žiniasklaida pasidžiaugė Lenkijoje išleistu nauju istorijos vadovėliu, kuriame rašoma, kad Lietuva 1939 m. okupavo Vilniaus kraštą: "Tai yra mūsų užsienio politikos gerų kaimyninių santykių puikiausias įrodymas: ugdoma tolerancija ir laisvai, demokratiškai aiškinami istoriniai faktai". Vadovėlis pasirodė prieš prezidento A. Brazausko oficialią 1995 m. kelionę į Lenkiją.

... Neoficialiai kalbama, kad, gegužės pradžioje į Maskvą nuvykęs karo pabaigos švėsti, Lietuvos prezidentas su Rusija pasirašys sutartį, pagal kurią Lietuvos nuosavybės bus grąžinti prieškariniai Lietuvos pasiuntinybės rūmai Paryžiuje. Kadangi rusams šiuo metu labai trūksta patalpų, sutartyje numatoma rūmus išnuomoti už vieną litą per metus dabartiniais jų naudotojams. Ilgalaike sutartis, garantuojanti draugiškus kaimyninius šių valstybių santykius, bus pasirašyta 50-čiai metų, su teise ją pratęsti dar 125 metams.

... Pagal paskutinį Lietuvos prezidento dekretą, vagims, užpėmai pavogusiems jo automobilį, valdžia nemokamai tieks benzina ir duos tranzito teisę vežioti rusų karininkus po Lietuvos teritoriją.

PABAIGAI BALANDŽIO PIRMOJI

... Visus skaitytojus sveikinu balandžio pirmosios (angliškai – "April fools day" – kvailių šventės) proga. Šia proga ir šis balandžio pirmosios kvailysčių straipsnis.

ANTANAS DUNDZILA

P.S. Skaitėte išsivalvotą farsą, tačiau, stebėtina, jame yra ir keli tikri faktai: Iš tikrųjų įmontuotos spygliuotos vielos ant Lietuvos Ambasados tvoros... Amerikos lietuvių komunistėlis Bimba 1962 m. Vilniuje gavo istorijos mokslų garbės daktarą... dabartinio Bogotos burmistro Mokaus kėlnių nusimovimas aprašytas "New York Post" 1993-XI-5... Lenkijoje 1994 išleistas istorijos vadovėlis, pagal kurį 1939 Lietuva okupavo Vilniaus kraštą... Lietuvos prezidentas 1995 pradžioje buvo nuvykęs vizitui į Lenkiją: buvo pavogtas prezidento automobilis...

Vysk. A.J. Quinn po Mišių sveikinasis su L. Tamošiūniene, šalia jos sūnus Matas, toliau N. Civinskienė ir kun. J.A. Bacevičius.

G. Juškėno nuotr.

RANDEVU

Vidas Vileks

Būdami jauni labai mėgdavome susitikti su mergaitėmis. Pastebėjote, kalbu apie visus. Dabar tokia mada. Daug kalba neįgaliotų vardu. Tad ir mane plauna ta srovė. Taigi, mes susitikdavome su mergaitėmis. Menkai išlavinti šiame labai sudėtingame veiksmo vadindavo tai pasimatymais. Bet mes, Kauno išmokslinta jaunomenė, vadindavome tai "randevu". Tai prancūziškos kilmės žodis. O prancūzai visame pasaulyje žinomi kaip specialistai poelgiuose su moterimis. Tad ir mes sakėme: "ryto turėsiu randevu su Maryte". Jeigu pasakytum, kad su Danute, visi pavydėtų, bet su Maryte nieko ypatingo.

O kokios išdavos iš tų randevų? Jeigu mano atmintis veikia, tai nieko. O sakoma, kad senatvėje atmintis apie jaunystę pagerėja. Reiškia tikras reikalas: nieko. Kas buvo daroma? Nieko. Na, gal už rankelės paėmus per kūną pagaugai nuskriėdavu. Žinoma, ne apie politiką. Niekniekiai. Tiesa, apie filmus. Bet man patiko Tom Mix, mergaitėms Ramon Novaro. Tai kaip ilgai gali tęsti kalbą?

O kodėl dabar tą istoriją randevu prisimenu? Mat labai panašu į mūsų ministerių (iš devyniolikos ministerijų) randevu su Amerikos biurokratais. Pranešama. Lietuvos toks ir toks ministeris,

lydimas savo žmonos, sekretorių ir patarėjų lankėsi Amerikoje. Susitiko su kažkurio departamento viršininko pavaduotojo trečiuoju patarėju ir turėjo labai šiltus pasikalbėjimus. Nutarta dar kartą susitikti ir pasikalbėti. Ypačiai daug pranešimų iš Lietuvos ambasados Washingtone. Susitikimų, pasikalbėjimų, pabaliavimų tikra infliacija. Bet kur rezultatai? Dar neteko girdėti. Gal tai valstybinė paslaptis.

Senais gerais laikais Kaune į randevu tekdavo pėsčiomis nukulniuoti keletą mylių. Kaimų berneliai įdavo į randevu. Daug patogiau.

Šiais laikais į randevu skrenda lėktuvais. Nėra dienų, kad Washington, Chicagoje neatskristų ministeriai ar šiaip gudragalviai politikieriai į randevu. Nesvarbu su kuo ir kokie rezultatai.

Žinoma bernelių randevu palyginimas su ministerių ir kitų niekdarių randevu gal nėra per daug gudrus. O vis dėlto berneliai laimėdavo daugiau negu dabartiniai randevu mėgėjai. Ir Lietuvos išdui nieko nekainavo.

Grįžtant prie senųjų randevu. Prisiminiau dainelę. Man rodosi, kad ją dainavo Dolskis "Susitikom ažuolyne. Vakare jau buvom kine. Ir aš pirkau jau riešutų maždaug už dvidešimt centų" Nebrangu. Dabartiniai ministerių randevu kainuoja žymiai daugiau negu dvidešimt centų. Vargšas Lietuvos iždas.

(Atkelta iš 2 psl.)

valstijoj per metus įvyksta 2,400 žmogžudysčių. Penktadalis jų vykdytojų gaus mirties bausmę. Gubernatorius mano, kad įstatymas sumažins nusikaltimų skaičių, tačiau pesimistai abejoja. Sakoma, kad miestų organizuotos "gangės" ir dabar žudymo tikslams naudoja nepilnamečius. Garsus Chicago "Juodųjų mokinių" gaujos narys Robert Sandifer, kurį vėliau sutvarkė jo paties gauja, buvo 11 metų amžiaus. Nemažos Los Angeles gaujos "Bloods" ir "Crips" turėjo daugybę nepilnamečių narių. Policijos statistika rodo, jog 79 didesniuose JAV miestuose 1993 m. veikė apie 5,000 gaujų su 250,000 narių, jų tarpe daug vaikų.

Gubernatorius Pataki pravedė mirties bausmės įstatymą, kurį tarp 1977 ir 1994 metų daug kartų buvo bandę įvesti New Yorko seimeliai, tačiau to nepraleido valstijos gubernatoriai demokratai Hugh Carey ir Mario Cuomo. Dar neaišku, kaip katalikai pasiūlė į naują Patakio įstatymą. Vatikanas paskelbė, jog kovo 30 d. popiežius Jonas Paulius II paskelbs seniai laukiamą encikliką "Evangelium Vitae". Tai 180 pusl. raštas, kurio pagedavo 1991 m. Kardinolų Kolegija. Enciklika palies žmogaus gyvybę liečiančius klausimus: abortus, eutanaziją, embrioninius eksperimentus ir, galimas daiktas, mirties bausmės problemas. Sakoma, jog šis popiežiaus dokumentas bus svarbus pasisakymas, nes pasaulyje seniai vyksta moderni kova tarp mirties ir gyvybės kultūrų. Manoma, kad enciklika dar pagyvins Amerikoje vykstančią kovą dėl visuomenės lėšomis vykdomų abortų.

Iš visur apie viską

TRUMPAI

• Britų politikus ir spaudą labai užrūstino malonus Airių Respublikonų armijos politinio vado Gerry Adams priėmimas Amerikoje. Kovo 9 d. jis gavo trijų mėnesių vizą lankytis Amerikoje ir rinkti savo organizacijai aukas, nors vos prieš dvi dienas britų parlamentas pratęsė dar vieneriems metams griežtą PTA įstatymą (Prevention of Terrorism Act), o kovo 7 d. Washingtono lankėsi Šiaurinės Airijos reikalų britų vyriausybėje tvarkytojas Sir Patrick Mayhew. Prez. Clintonas buvo pakvietęs Gerry Adams, IRA politinės vadovybės Sinn Fein vadą pietų Šv. Patriko dienos proga. Kaip amerikiečiams patiktų, jei karalienė pietautų su arabais teroristais, kurie New Yorke bandė susprogdinti Pasaulio Prekybos centrą – klausia Londono televizijos žinių komentatorius? Amerikiečiai atsako, jog prez. Clintonui daugiau rūpi airių kilmės amerikiečiai balsuotojai, o ne Airijos teroristai.

• Du amerikiečiai, sakoma, netyčia pervaziavo dykumoje Kuveito-Irako sieną ir Irake buvo suimti. Tas incidentas dar sustiprino JAV nusistatymą neatšaukti Irakui taikomų ekonominių sankcijų, nors Jungtinėse Tautose už sankcijų panaikinimą pasisako: Rusija, Prancūzija, Kinija. Leidimas Irakui vėl pardavinėti naftą būtų naudingas Britanijai, Turkijai ir kt. JAV Kongrese kalbama, kad Amerika sankcijų panaikinimo siūlymus vetuotų Saugumo taryboje.

• Britų karalienė Elzbieta II kovo 19 atvyko į Pietų Afriką šešių dienų vizito. Joks britų monarchas nelankė P. Afrikos nuo 1947 m., kada viešėjo karalius Jugis VI. Su juo kartu viešėjo ir jauna princesė, dabartinė karalienė.

• Italijoje buvęs net septynis kart premjeru Giulio Andreotti apkaltintas kaip buvęs mafijos narys, Sicilijos gangsterių šeimos "globėjas".

• Kurdų karinės jėgos pradėjo puolimus Irake. Kurdų vadai bandysią užimti svarbų Kirkuko miestą.

• Alžiro valdžia pašalino vidaus reikalų ministrą, kurio jėgos, malšindamos kalėjimo riaušes, nušovė 100 kalinių.

• Rusijos katalikų vadovas arkivyskupas Tadeusz

Kondrusiewicz pasiskundė raštu prezidentui Jelcinui, kad Maskvos milicija labai žiauriai išardė katalikų streiko maldas Maskvos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje. Daug kunigų ir moterų vienuolių buvo sumušta, areštuota. Arkivyskupas reikalavo garantuoti teisingumą ir grąžinti katalikams jų maldos namus.

• Kroatijos valdžia pasirašė karinės tarpusavio pagalbos sutartis su Bosnijos kroatais ir musulmonais.

• Ruandoje aukštas hutų genties politikas, provincijos gubernatorius, dirbęs su nauja Tutsi genties valdžia, buvo nežinomų piktadarių nužudytas.

• JAV Kongreso siūlymai nutraukti subsidijas PBS, (Public Broadcasting Service) buvo atmesti. Tokių nekomercinių stočių Amerikoje viekia 352 – televizijos ir 622 radijo. Per metus federalinė valdžia mokėdavo toms stotims 285 mil. dol. Senato respublikonų vadas sen. Bob Dole pareiškė, kad jis pats kasmet siūnia savo paramą PBS televizijai, nes ji turi puikias žinių "Mac Neil / Lehrer" valandą ir kitas kultūringas programas. Opinijos tyrimai parodė, kad didelė dauguma amerikiečių pritaria valdžios subsidijoms.

• Zimbabvės ūkininkai susirūpinę seka JAV vykstančią kampaniją prieš tabako vartojimą. Zimbabvės žemės ūkis augina daug tabako, kuris valstybei per metus atneša 430 mil. dol. pajamų. Vyriausybė ragina ūkininkus pereiti į rožių auginimą, nes jos irgi neša geras pajamas.

Štai, kurie padeda išlaikyti
lietuvišką laikraštį

**Atnaujinami
prenumeratų ir kitomis
progomis Dirvai aukojo:**

Vilinskas St., Windsor	20.00
Sherkšnis V., Gardner	20.00
Kučiauskas I., Baltimore	15.00
Stapulionis G., Surfside	20.00
Lizaitis J., Fort Lauderdale ...	30.00
Mikaila J., Seminole	10.00
Kleinaitis J., Germantown ...	10.00
Pabrinkis S., Cleveland	10.00
Kersnauskas E., Euclid	50.00
Čečkus B., Dearborn Hts.	20.00
Šukelis S., New Buffalo ..	20.00
Linkus J., Oak Lawn	20.00
Dumbrys G., Fairview Pk.	10.00
Tauras V., Chicago	15.00
Siliūnas B., Chicago	20.00
Barcas A., Sun City W.	30.00
Abromaitis B., Canada	10.00
Barškėtis E., Hinsdale	10.00
Šukys R., Willoughby	3.00
ALTS Daytona Beach FL skyrius	
A.A. Stasiui Šarauksui mirus, jo prisiminimui vietoj gėlių, šeimai pagedaujanti	50.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235TH STREET DOUGLASTON NY 11363

TEL (718) 423-6161 FAX 718-423-3979

KELIONĖS Į LIETUVĄ

Skrydis į Vilnių Balandžio 1 – gegužės 31 Birželio 1 – rugpjūčio 31 iš

Chicago	\$ 655	\$ 765
Cleveland	731	927
Detroit	739	891
Los Angeles	865	1,017
Miami	725	925
New York	630	740
San Francisco	900	1,025
Tampa	759	911

Plius mokesčiai. Kainos turi apribojimų.
Teiraukitės dėl kainų iš kitų miestų.

1995 grupinių kelionių į Lietuvą brošiūra jau paruošta. Kreipkitės. Prisiimsime. Grupių organizatoriams teikiamos specialios nuolaidos.

VYTIS TRAVEL

40-24 235 St.
Douglaston NY 11363

Tel. 718-423-6161; 1-800-77-VYTIS 1-800-77-89847
FAX 718-423-3979

GRAŽIAUSIA VELYKŲ DOVANA

Aurelija M. Balašaitienė

Iki Velykų beliko tik kelios savaitės, o po Gavėnios gaudžių verksmų ateina Prisiikėlimo džiaugsmas. Šeimos ruošiasi tą džiaugsmą linksmai atšvęsti, daužyti margučius, po Gavėnios pasniko skanautis patiekalais. Tos iškilių šventės garbei apsirengiama geriausiais drabužiais ir kuklios dovanėlės atžymi tą džiaugsmingą dieną. O kas gali būtų gražesnio už muziką ir giesmę, ypatingai jei jos atliekamos profesionaliai ir lietuviškai, jaukiame šeimos subuvime?

Dievo Motinos parapijos choras, jau virš dvilikos metų vadovaujamas populiarios ir ilgametį patyrimą turinčios muzikės Ritos Čyvaitės-Kliorienės, į užsienio lietuvių muzikos istoriją padarė reikšmingą įnašą. Choras gieda Dievo Motinos parapijos šv. Mišių metu, bet nesiriboja religine muzika, yra atlikę įvairių muzikos žanrų koncertus – nuo klasikinės muzikos iki liaudies dainų. 1992 metais choras įrašė savo giesmes į kompaktinį diską ir garsinę juostelę "Praktėlėn skubu", pagerbdamas Kristaus Gimimo šventę. Šiais metais choras nutarė pagerbti Kristaus Prisiikėlimą ne vien

giedojimu bažnyčioje, bet kad ir namuose skambėtų Jį garbinančios giesmės. Tuo tikslu išleido "Prisiikėlė Jis" garsinę juostą, kurio choras igiedojo lietuvių ir kitataučių kompozitorių giesmes, jų tarpe "Aleliuja!" iš Hendelio oratorijos "Mesijas", Bethoveno "Garbė Aukščiausiam", taip pat Naujajai, kun. G. Šukio ir kitų. Giesmes lydi trimas ir vargonai, o ir trimito instrumentacijas paruošė choro vadovė Rita Čyvaitė-Kliorienė. Juosteles galima įsigyti už 10 JAV dolerių, pridėdant 2 dolerių persiuntimo išlaidoms padengti. Kanadičiai už juosteles siunčia viso 14 kanadiškų dolerių. Užsakyti galima paštu šiuo adresu: Romas Apanavičius, 23750 Chardon Rd. Euclid, Ohio 44117, arba tel: 216-531-6995. Clevelando ir apylinkių lietuviai garsiajuostes galės įsigyti Dievo Motinos parapijos knygyne pas Andrių Mackevičių arba pas choro narius. Choras tikisi palankaus garsiajuostės įvertinimo, idėjęs daug širdies ir šimtus valandų darbo, o ją įsigijusieji turės daug gražių estetinio ir dvasinio pasitenkinimo valandėlių.

LINAS VYŠNIONIS Advokatas

Telefonas (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts, OH 44143

UŽSISAKYKITE "EUROPOS LIETUVI" PAREMSITE UŽSIENIO LIETUVIŲ SAVAITRAŠTĮ LIETUVOJE!

Londonė 47-rius metus Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos leidžiamas savaitraštis "Europos lietuvis" jau antri metai yra redaguojamas ir spausdinamas Vilniuje. Jame apie Lietuvos kultūrinį, politinį, ekonominį ir už jos ribų gyvenančių lietuvių gyvenimą rašo talentingi žurnalistai bei įvairių sričių specialistai.

Aštuonių puslapių ir gausiai iliustruotas "Europos lietuvis" iš Vilniaus oro paštu yra siunčiamas į 23 pasaulio kraštus.

"Europos lietuvis" prenumerata metams – \$ 60.

Čekius prašome siųsti šiuo adresu:

"Europos lietuvis", 2 Ladbroke Gardens,
London W11 2PT, United Kingdom.

1995 m. prenumeratoriai dalyvaus "Europos lietuvis" 50-mečio jubiliejinėje loterijoje ir kartą per mėnesį gaus nemokamai 4 puslapių priedą "Lietuvių gados".

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą pristatomi į namus.
Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.
Komerčinės siuntos pagal susitarimą.
MAISTO SIUNTINIAI nuo \$29.- iki \$98.-
Aukštos kokybės maisto produktai

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.
Willoughby Hills, OH 44092
Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

Pastaruoju metu Lietuvoje ypač padažnėjo įvairių firmų, UAB, užsiiminėjusių valiutinėmis operacijomis, bankrotai. Taip atsitiko ir su gan solidžiai atrodžiusia bendrove "LitPoliinter". Daug žmonių, patikėjusių savo santaupas šiai bendrovei, atsidūrė pavojuje, kad jų patikėti firmai pinigai gali prazūti. Ieškodami išeitis, žmonės kreipiasi į aukščiausias valdžios instancijas, prašydami pagalbos. Deja, dažniausia jie lieka be atgarsio. Taip atsitiko ir su šiuo laišku. Jis buvo paskelbtas "Lietuvos ryte" ir "Kauno dienoje", tačiau iš vyriausybės, kaip rašo Marija Kuzmienė iš Kauno, jokio atsakymo iki šiolei negauta.

VIEŠAS LAIŠKAS

Lietuvos Respublikos Prezidentui,

Seimui,

Vyriausybei,

Ekonominių nusikaltimų tyrimo komisijai

Nusikalstamumas tapo mūsų valstybės dorų ir darbščių piliečių tragedija. Sužlugo daugelio kūrybinės idėjos ir pradėti darbai. Vis plėtėja tuštumos ir neivilties ratas. Valstybei daroma nepataisoma, sunkiai įvertinama moralinė bei materialinė žala. Atrodo, jau nebėra galios ši smukimą sustabdyti.

Įsisteigusi "LitPoliinter" bendrovė, kuriai atstovauja prezidentas R.Bubnelis, gen. direktorius A.Krukis, investicijų sk. viršininkė L. Antanavičienė ir kiti, priminė iš gyventojų indėlius bendrovės veiklai plėtoti. Sutartyse įsipareigojo indėlininkams mokėti vidutiniškai po 5% mėnesinių palūkanų. Prieš dvejus metus tai buvo bene mažiausias procentas Lietuvoje. Daugelis palūkanų neatsiėmė, norėdami padidinti savo indėlius. Bendrovė, įsigijusi daug lėšų, sparčiai plėtojo veiklą, ypač prekybą, gaudama didelį pelną. Nusi-

pirko radijo ir televizijos stotis, Vilniuje ir Kaune pradėjo statyti modernius prekybos centrus, ėmėsi ir kitų darbų. Respublikos Prezidento vadovaujama delegacija buvo išvykusi į JAV, ir verslininkų grupėje, vykusioje tuo metu, buvo R.Bubnelis. Taip buvo sudarytos palankiausios sąlygos propagandinei reklamai.

Šiuo metu yra apie 900 asmenų, patikėjusių bendrovei apie 15 milijonų litų indėlių. 1994 m. balandžio mėn. bendrovė pradėjo neišmokėti kai kuriems indėlininkams palūkanų ir negrąžinti indėlių. Procesas plėtėsi, ir indėlininkai, jausdami apgavystę, 1994 m. birželio 10 d. sušaukė visuotinį susirinkimą. Jame prezidentas R.Bubnelis, ekonomistai, prekybos ir kiti vadovai garantavo indėlininkams, kad visiems pageidaujantiems iki metų pabaigos bus grąžinti visi indėliai, o grąžinti pinigus bus pradėta

liepos pabaigoje. Buvo žadėta, kad padės komercinis bankas "Ankorobank".

Neištesėjus šių įsipareigojimų, rugpjūčio ir spalio mėn. susirinkimuose bendrovės vadovybė pateikė vėl naujų pažadų. Bet galiausiai paaiškėjo, kad jau birželį visas UAB "LitPoliinter" turtas, pagal ankstesnius R.Bubnelio duomenis kur kas didesnis negu indėlių suma, buvo likviduotas, mūsų manymu, fiktyviomis, neteisėtomis sutartimis.

Ar neatrodo, kad R.Bubnelis, A.Krukis, L.Antanavičienė ir kiti suorganizavo grupę asmenų iš anksto apgalvotam nusikaltimui padaryti? Pirmą kartą valstybėje tam tikslui panaudotas radijas ir televizija. Tai atviras valstybės ir jos ekonomikos sabotazas.

Mes, indėlininkai, susirinkę 1994 m. gruodžio 4 d. ir įvertinę R.Bubnelio, A.Krukio, L.Antanavičienės, kitų grupės narių bei komercinio banko "Ankorobank" veiklą, prašome Jus pavesti atitinkamiems valstybės organams ištirti, ar nebuvo padarytas nusikaltimas.

Jūsų atsakymus prašytume paskelbti per tuos pačius laikraščius, kuriuose spausdinamas šis laiškas, kadangi mes patys neturime informavimo priemonių.

Susirinkimo įgalioti:

Susirinkimo pirmininkas

J.Augutis

Susirinkimo sekretorius

J.Černevičiūtė

If you can spare 10 minutes,
We can spare \$10,000!

Play **Bingo** from the Ohio Lottery

Imagine winning \$10,000 in just 10 short minutes! It's possible with the Ohio Lottery Bingo Game. On each \$2 ticket, you get four Bingo cards and four chances to win — up to \$10,000! So

play Bingo at your favorite Lottery retailer. And with luck, you could come out with \$10,000 to spare!

Lottery players are subject to Ohio laws and Commission regulations. For further information, call the Customer Relations Department, (216) 787-3200, during regular business hours.

CLEVELANDE ir apylinkėse

JURGINĖS TARYBA

Clevelando šv. Jurgio parapijos Pastoralinė taryba pirmajame 1995 m. posėdyje pasiskirstė pareigas. Šių metų pareigūnai: pirmininkė - Virginija Juodišūtė-Ribinskė, pirm. pavad. dr. Antanas Bacevičius, sekretorė Marija Hudgins ir išdininkas Algirdas Matulionis. Kiti Tarybos nariai yra - Stepas Juodvalkis, Kristina Kasulaitytė, Walteris Salaikas, Kęstutis ir Liucija Tamošiūnai ir Marija Trainauskaitė.

Parapijiečiai su klausimais ar sumanymais parapijos veiklai skatinti, kviečiami kreiptis į Tarybos pareigūnus arba jos narius.

Ger.J.

VYRESNIŲJŲ DIENA

"The 14th Annual Catholic Senior Day" - vyresnio amžiaus katalikų diena bus švenčiama šv. Vito parapijoje, Clevelande, š.m. gegužės 31 d. Programa prasidės 1:30 val. p.p. koncertu, kurį seks 2:00 val. p.p. vyskupo A. Pilla aukojamos Mišios. Visi vyresnio amžiaus clevelandiečiai yra kviečiami dalyvauti.

Ger.J.

PARENGIMAI

1995 M.

• BALANDŽIO 2 d. Virginijos Muliolienės koncertas 4 val. po pietų Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia skautininkių draugovė.

• BALANDŽIO 23 d. Atvelykio Šalis - šv. Jurgio parapijos salėje 11:30 ryto
• BALANDŽIO 30 d. "Dar kartą pavasarį" - Madų paroda Dievo

Motinos parapijos auditorijoje. Rengia vyr. skaučių Židinys.

• GEGUŽĖS 7 d. L.B. Clev. Apylinkė ruošia "Vakarų motinoms pagerbti". Programą atliks Hamiltono taut. šokių ansamblis "GYVATARAS", vadovaujamas Elytės Tarvydienės.

• GEGUŽĖS 7 d. ATEITININKŲ ŠEIMOS metinė šventė Dievo Motinos parapijoje. 10 v. šv. Mišios; 11:30 v. akademija auditorijoje.

• GEGUŽĖS 19, 20 ir 21 d., 45-sios Š. Amerikos Lietuvių Sporto Metinės Žaidynės Clevelande. Rengia LSK Žaibas

• GEGUŽĖS 29 d. Memorial Day - Apeigos-Mišios-pusryčiai. Rengia Katalikų Karo Veteranų Postas 613 šv. Jurgio parapijoje 8:30 ryto.

• BIRŽELIO 4 d. šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių uždarymas. šv. Mišias celebruoja vyskupas Anthony Pilla 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 11 d. - Tragiškojo Birželio minėjimas. Rengia Clevelando Baltų Komitetas.

• LIEPOS 8 d. 6:00 v.v. šeštadienį L.K. DARŽELIŲ VASAROS VAKARONĖ Gwinn dvare Bratenalh

• LIEPOS 16 d. šv. Jurgio parapijos gegužinė. Pradžia 11:30 ryto šv. Jurgio sodyboje.

HOME

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Cekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolas namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio - ketvirtadienio	9:00 - 4:00
Penktadienį	9:00 - 6:00
Šeštadienį	9:00 - 2:00

Telefonas 348 - 8809

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available - worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

atlanta

IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK,
DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE,
PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje,

Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO

Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011

639 East 185 th Street • Cleveland, OH

Iš anksto susitarus, paskambinant į

Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose

galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą lidosio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS:

antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS - G.R.I. - state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

DIRVA

Solistė **VIRGINIA MULIOLIENĖ**

dainuos clevelandiečiams
š.m. balandžio mėn. 2 d. 4 val. p.p.
Dievo Motinos parapijos salėje.

IŠKELIAUDAMA ŽIEMA NEW YORKE PALIKO NETEKTIES SKAUSMĄ

P.Palys

Praejusi žiema New Yorkui, galima drąsiai sakyti, buvo Dievo dovana. Sniego jame buvo labai nedaug, o ir šaltčiai per daug nekankino. Vis tik, pasitraukdama žiema ir užleisdama vietą pavasariui, New Yorką paliko su netekčių skausmu.

Vasario 8 d. į amžinybę iškeliavo pavyzdinga ir veikli lietuvė Bronė SPUDIENĖ.

Po Pirmojo pasaulinio karo atvykusi iš Lietuvos į Kanadą, vėliau persikėlusi į JAV, duoną pelnėsi dirbdama siuvelyklose. Su lietuviška veikla pasižymėjo "kriaučių" organizacijose. Net 30 metų išbuvo Lietuvos darbininkų draugijos 7-tos kuopos pirmininke. Uoliai ir rūpestingai veikė ALTO, SLA ir BALFO organizacijose. Kada New Yorke buvo pradėta rūpintis Dariaus ir Girėno paminklo statyba, B.Spudienė buvo viena iš tam tikslui sudaryto komiteto narių, o vėliau ir to komiteto pirmininkė. Pastačius tiems Lietuvos didvyriams paminklą, ji suorganizuodavo ir vadovavo jų pagerbimams.

Bronė Spudienė šį pasaulį apleido išgyvenusi 90 metų.

Vos keturioms dienoms praslinkus, pasklido kita liūdna žinia - mirė filatelistas ir kronikinių filmų kūrėjas Kazys (Charles) MOTUZAS.

Būdamas senas pašto ženklų kolekcionierius, turėjo labai didelį lietuviškų pašto ženklų rinkinį. 1978 m. anglų kalba buvo išleista knyga "Postage Stamps of Lithuania". Jis buvo tos knygos bendraautorius. K.Motuzas yra susukęs daugybę dokumentinių spalvotų filmų iš prieškarinės nepriklausomos Lietuvos, o taip pat ir čia Amerikoje, iš lietuvių gyvenimo.

Paskutiniu laiku jis skundėsi, kad nekurių, senesnių filmų spalvos pradėjusios blukti. Norėjo jas naujai parašyti, bet dėl lėšų stokos tai padaryti jam nebepavyko.

Tos istorinės filmų juostos yra vargiai įkainuojamas turtas. Reikia manyti, kad į tai bus atkreiptas dėmesys ir tos juostos bus išsaugotos.

Kazys Motuzas mirė vasario 12 d.

Praejusiais metais atšventęs savo 80-ąjį gimtadienį, šių metų kovo 12 die-

LIETUVIŲ NAMŲ AKCIJŲ PASIRAŠYMO VAJUS

Šiais metais, kovo 12 d. įvyko Lietuvių namų akcinių ku susirinkimas, kuriame dalyvavo 85 akcininkai. Lietuvių namų Direktorių tarybos pirmininkas, Raimondas Butkus, susirinkimą pradėjo tylos minute, pagerbti Lietuvių namų akcinius išskelbavusius amžinybėn.

Toliau jis paaiškino Namų finansinę būklę ir atsakė į metinės apyskaitos klausimus.

Po jo kalbėjo Namų vedėjas direktorius Vytautas Jokūbaitis. Jis pažymėjo, kad sumažinus išlaidas, perimant direktoriams nemokamai Namų tvarkymą, sumažinus darbininkų skaičių, Namai pajėgė verstis iš kasdieninių pajamų ir baigė metus su mažu pelnu. Didžiausią rūpestį kelia reikalingi remontai ir anksčiau padarytos skolos. Per metus vien palūkanų reikia mokėti 8,000.00 dolerių. Reikia jūsu visų pagalbos.

Šiais metais sausio 22 dieną, Lietuvių namų direkcija paskelbė, Lietuvių namų pavasario akcijų vajų. Buva paskirtas akcijų vajeaus pirmininku. Yra išsiųsta apie 650 pasižadėjimų akcijoms

pirkti. Visi Lietuvių namų akcininkai, bei visi Clevelando bei apylinkių lietuviai kviečiami, pagal išgales, įsigyti naujų ar papildyti jau turimų Lietuvių namų akcijų skaičių. Akcijų pajamos bus dedamos į "Taupoj" atidarytą specialią akcijų sąskaitą. Pajamos, gautos paduodant akcijas, bus naudojamos tik labai reikalingiems, remontams ir skolų išmokėjimui.

Clevelando Lietuvių kolonijos žydėjimo laikotarpiu visi didžiavomės Čiurlionio ansambliu, Grandinėle, Vyrų oktetu, Lietuvių namais, parapijomis ir įvairiomis lietuviškomis organizacijomis. Šiandien jau daug ko nebėra ir nebegalime sugrąžinti net ir labiausiai norėdami, tad branginkime ką dar turime lie-

PASIŽADĖJIMAS

Susipažinęs ir suprasdamas Lietuvių namų padėtį ir jų reikalingumą Clevelando lietuviams, pasižadu įsigyti akcijų už \$ _____ sumą. Siunčiu čekį Nr. _____ sumoje už _____ akcijas. (Akcijos kainą \$25.00) Prašau išrašyti akcijų pažymėjimą šiuo vardu:

Pavardė ir vardas: _____

Adresas: _____

Tel. Nr.: _____

Data _____ Parašas _____

Pastaba: Įmokėjus dalinę sumą, akcijos bus išrašomos sumokėjus pažadėtą sumą. Čekius rašyti: Lithuanian Village Inc. vardu Pasižadėjimą įteikti vajeaus pirm. A. Penkauskui, 31817 Glenhurst Rd., Willowick, OH 44095; paštu siųsti Lithuanian Village, Inc. 877 E. 185 St. Cleveland, OH 44119

tuviška. Remkime lietuvišką veiklą, remkime kiek išgalim Lietuvių namų Pavasario akcijų vajų. Lietuvių namai dar labai reikalingi mūsų kolonijai.

Labai norėčiau, kad nors laikinai pamirštume, kodėl Lietuvių namai atsidūrė tokioje sunkioje padėtyje, neieškotume kaltininkų. Tai galėsime padaryti ir, manau, padarysime, kada atsistosis ant tvirto pagrindo ir būsime užtikrinę Namų ateitį.

Šiuo metu svarbiausia yra vieningai telkti jėgas, kad Lietuvių namai išliktų.

Lauksiu iš Jūsų visų sugrįžtančių akcijų pasižadėjimo lapelių. Tikiuosi iš Jūsų visų paramos. Tikiuosi kad neapvilsit. Iš anksto nuoširdus Ačiū!

A. Penkauskas

Akcijų vajeaus pirmininkas

ALTO informacija

• JAV viceprezidentas Al Gore konferencijoje su Pabaltijo valstybių premjeriais - kovo 13-tąją dieną Taline pranešė, kad JAV skiria \$10 milijonų dolerių šiais metais pagelbėjimui sudaromo bendro Pabaltijo valstybių gynybos bataliono. Al Gore taipgi pasakė, kad JAV administracija paprašys kongresą skirti dar \$5 milijonus dolerių šiam Batalionui ateinančioms metams, ir \$1.7 dolerių kiekvienai Pabaltijo valstybei už jų dalyvavimą NATO Partnerystės Taikai programoje.

JAV viceprezidentas konferencijoje taipgi pareiškė, kad NATO pilnateisės narystės gavimas užims kiek ilgesnį laiką, ir sprendimai priėmimui pilnateisei narystei bus daromi ne valstybių grupėms, bet pavienėms valstybėms atskirai.

Al Gore savo kalboje užakcentavo, kad Pabaltijo valstybių priėmimas į NATO daug priklausys nuo jų tarpusavio bendradarbiavimo, ir jų ryšių su kitais Šiaurės Europos kraštais.

Toje pačioje Talino konferencijoje buvo pareikšta, kad NATO šį rudenį išsiuntinės pilnai NATO narystei prašymo formas Rytų Europos ir Pabaltijo valstybėms.

Toje konferencijoje buvo pranešta ir kad JAV gynybos sekretorius William Perry ruošiasi aplankyti Lietuvą š.m. birželio mėnesį.

Taline kovo 13-tosios dienos susitikime su Pabaltijo premjeriais, JAV viceprezidentas Al Gore aptarė ir tolimesnio bendradarbiavimo perspektyvas, bei galimybes paspartinti susitarimus dėl investicijų garantijų, taip pat ir dėl specialistų paruošimo.

• Neseniai Lietuvoje lankėsi ispanų delegatai atstovaujant Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo organizaciją. Jų vizito tikslas buvo atlikti metinį patikrinimą Lietuvos karinių pajėgų - pagal 1994 metų susitarimą Vienoje. Ispanų kariškiai, susipažinę su reikiamais faktais, pareiškė, kad viskas rasta, kaip reikalaujama 1994 metų Vienos susitarime.

ną, mirė poetas Leonardas ŽITKEVIČIUS - ŽITKUS. Poetas buvo poezijos vaikams ir satyros kūrėjas.

Jaunimui - vaikams yra parašęs 7 knygas. L.Žitkevičius džiaugėsi, kad jam pavyko vėl "grįžti" į Lietuvą, kada viena jo poezijos rinktinė "Su tėvelio kepure" 1985 metais buvo išleista Lietuvoje.

Su šypsniu žvelgdamas į gyvenimą išleido "Daiktai ir nuorūkos" rinkinį, Runcės Dandarėno slapyvardžiu parašė "Šilkai ir vilkai", o Balio Pavabalo slapyvardžiu - "Vizijos prie televizijos".

L.Žitkevičius gimė Vabalninke, Biržų apskrityje. Biržuose baigė pradžios mokyklą ir gimnaziją. Studijavo Vytauto Didžiojo universitete Kaune ir Pedagoginiame institute Klaipėdoje. Pasiitraukęs iš Lietuvos (1944 m.), gyvendamas Vokietijoje, dirbo "Žiburių" redakcijoje. Atvykęs į Ameriką darbavosi "Amerikos", "Vienybės" ir "Darbininko" redakcijose.

Dabar, kada New Yorke lietuvių ir taip jau gerokai praretėję, šios netektys itin skaudžiomis tampa.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Ieškoma Dr. Prano Matulaičio (mir. 1951) duktė **ONA LODGE**, gyvenusi Clevelande. Prašo atsiliiepti: Tomas Nenortas, 38 Webster Hill Blvd., West Hartford, CT 06107. Tel: 203-561-0134